

OPINNÄYTETYÖ

Arvioinnin yhteiskehittäminen Diakonissalaitoksen kohtaamispaikkatoiminnassa

Kyselylomakkeen yhteiskehittäminen käyttäjäsensitiivisemmäksi

Taru Tuomola

Yhteisöpedagogi AMK
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(12/2021)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK

Tekijä: Taru Tuomola

Opinnäytetyön nimi:	Arvioinnin yhteiskehittäminen	Diakonissalaitoksen yhteiskehittäminen
kohtaamispaikkatoiminnassa käyttäjäsensitiivisemmäksi	– Kyselylomakkeen	

Sivumäärä: 45 ja 14 liitesivua

Työn ohjaaja: Juha Nikkilä

Työn tilaaja: Diakonissalaitoksen säätiö ry

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö vastaa tilaajan, Diakonissalaitoksen, kohtaamispaikkatoiminnassa nousseeseen tarpeeseen käyttäjäsensitiivisemmästä kyselylomakkeesta. Diakonissalaitoksen kohtaamispaikkatoiminnassa aiemmin toteutetut kyselyt ovat palautteen perusteella olleet liian pitkiä. Kyselyiden sisältö on koettu loukkaavaksi kysymysten ennako-oleuksia sisältävän asettelun vuoksi. Kyselyt ovat kokonaisuudessaan olleet monimutkaisia niin vastaajien kuin toteuttajienkin mielestä. Tutkimusaineisto koostettiin yhteiskehittämistyöpajojen aikana. Yhteiskehittämisprosessiin kutsuttiin toimintaa tuottavia ja toimintaan osallistuvia henkilöitä. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi uusi kyselylomake. Yhteiskehittämistyöpajojen tarkoituksena oli nostaa esiin toimintaan osallistuvien ja toimintaa tuottavien osamista ja kokemuksia. Samanaikaisesti haluttiin mahdollistaa sisällöltään kyselyyn vastaavaa kohtaan sensitiivinen ja kyselyä toteuttavalle informaatiota tuottava lomake.

Opinnäytetyön tutkimukselliseksi tavoitteeksi asetettu toimijuuden ja osallisuuden kokemusten havainnointi yhteiskehittämisprosessin aikana toteutui. Prosessin yhteydessä koettiin kyvykkyyttä, omaehtoisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa siinä yhteisössä, johon osallistujat kokivat kuuluvansa. Kyselylomake uudistettiin yhteiskehittämisprosessissa täysin. Palautteen perusteella lomake ei ole uudistettuna sisällöltään loukkaava tai liian pitkä. Käsitteellisyydessään se oli edelleen joillekin, etenkin heikosti suomea puhuville, vastaajille liian abstrakti, etenkin kyselyyn sisällytetyn THL:n osallisuusindikaattorin osalta.

Asiasanat: kehittäminen, toimintatutkimus, toimijuus, osallisuus, vaikuttaminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community educator Bhum

Author: Taru Tuomola

Title: Co-creating of the evaluation process at the community meeting points of the Deaconess foundation rf

Number of Pages: 45 and 14 attachment pages

Supervisor: Juha Nikkilä

Subscriber: Deaconess foundation rf

The Deaconess foundation rf commissioned this study to develop their questionnaire in to a user sensitive and more informative direction. The previously executed questionnaires have, based on customer feedback, shown to be insulting, too rhetorical and complexed to fill and too broad by length and subject.

Primary goal of this Thesis is to study the Co-creation process of a questionnaire at a community meeting point, concentrating especially in to the participants experience of social inclusion and agency during the process.

Research was done using functional research method, the Co-creation workshops, which were targeted to the attendees and community workers of the community meeting- and civil action points called D-station. Attendees and community workers experience, knowledge and needs were heard during the two separate Co-creation workshops and the questionnaire was adjusted in to a more sensitive and informative form.

It was shown that participants experienced social inclusion during the process and that they had the urge and the ability to affect on to and for the community they felt they were included in. The questionnaire was fully re-formed during the process. Respond feedback of the questionnaire in its new form mentioned that the form was not too long, not at all insulting but still too abstract to understand, especially to those who do not speak Finnish as a native language. Mainly the THL – osallisuusindikaattori, which is included to the questionnaire, was mentioned to be too rhetorical.

Keywords: co-creation, community based action, social inclusion, questionnaire

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	DIAKONISSALAITOS	8
	2.1 Säätiö ja yhteiskunnallinen yritys	8
3	YHTEISKEHITTÄMINEN JA OSALLISUUS	11
	3.1 Yhteiskehittämisen prosessi.....	11
	3.2 Osallisuus ja yhteiskehittäminen	14
	3.3 Yhteiskehittämisen menetelmiä.....	16
4	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA MERKITYS.....	19
	4.1 Kyselytutkimus tutkimusmenetelmänä – tutkimus kyselylomakkeen keinoin.....	20
	4.2 Kyselylomakkeen yhteiskehittäminen	21
	4.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	22
	4.4 Menetelmätyöskentely - työpajat.....	23
	4.5 Työpaja 1. – toimintaan osallistuville ”Ehkä osaisit vastata. Miten tätä nyt kysyisi?” 25	
	4.6 Työpaja 1. – osallistujien palaute	26
	4.7 Työpaja 2. – toimintaa tuottaville	27
	4.8 Työpaja 2. – osallistujien palaute	27
	4.9 Työpajat – kokonaisuuden arviointi	28
5	KYSELYLOMAKKEEN UUDISTAMINEN	30
	5.1 Kyselylomakkeet muovauksessa	31
	5.2 Havaintoja ja ehdotuksia.....	36

5.3 Kyselylomakkeen viimeistely.....	38
5.4 Kyselyn sisältö.....	38
6 PROSESSIN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINNIN NÄKÖKULMASTA	40
6.1 Arvioinnin yhteiskehittäminen – tavoitteiden saavuttamien tutkimuksellisesta näkökulmasta	40
6.2 Kyselylomakkeen yhteiskehittäminen kohtaamispaikkatoiminnassa – tavoitteiden saavuttaminen tilaajan näkökulmasta.....	41
6.3 Käyttäjäpalaute - kehitysehdotuksia	42
6.4 Oma näkökulma.....	42
7 POHDINTA.....	44
LÄHTEET	46
8 LIITTEET.....	48

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli vastata tutkimuksen tilaajan, Diakonissalaitoksen, kohtaamispaikkatoiminnassa esiin nousseeseen tarpeeseen käyttäjäsensitiivisemmästä kyselylomakkeesta. Tarve oli tunnistettu ainakin Diakonissalaitoksen D-asemien toiminnoissa. D-asetat ovat kaikille avoimia kohtaamispaikkoja ja alueellisia kansalaistoiminnan keskuksia. Toiminnot ovat osittain Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusten (STEA) rahoittamia hankkeita, joista ”Monikulttuurinen yhteisötoiminta ja osaaminen, D-asema Kannelmäki” toimii Kaarelan alueella. Työskentelen hankkeessa yhteisöyöntekijänä ja projektivastaavana.

Diakonissalaitoksen toimintaa havainnoidaan ja arvioidaan erilaisten kyselyiden ja mittareiden avulla. Tavoitteena on todentaa vaikuttavuutta ja kehittää toimintaa tavoitteita vastaavaan suuntaan. Toimintaan osallistuneet ja toimintaa tuottaneet henkilöt ovat antaneet palautetta kyselylomakkeista. Palautteen mukaan lomakkeiden sisältö on koettu osittain loukkaavaksi muun muassa liian henkilökohtaisten kysymystensä vuoksi. Etenkin yhteiskunnallista asemaa sekä omaa- ja läheisten kokonaisterveydentilaa tiedustelevat kysymykset on mainittu palautteessa tungetteleviksi ja epäolennaisiksi. Kysymysten sisällöt ja asettelu on koettu vaikeaselkoiseksi. Moni kohtaamispaikkatoimintaan osallistuva henkilö on kohtaamispaikkatoimintaa tuottavan henkilökunnan mukaan kieltäytynyt vastaamasta kyselyyn tai vastannut kyselyyn vain osittain tai puutteellisesti edellä mainituista syistä. Tämä vaikeuttaa kohtaamispaikkatoiminnan vaikuttavuuden arviointia ja toiminnan kehittämistä toimintaan osallistuvien tarpeita vastaavaksi. Vaikuttavuutta ja laatua halutaan todentaa myös hankkeiden rahoittajille, yhteistyötahoille ja vaikutuspiiriin kuuluville. Vaikuttavuuden ja laadun todentamisessa kyselyillä ja niiden analysoinnin tuloksena saadulla tiedolla on olennainen rooli.

Tästä lähtökohdasta nousi esiin lomakkeen yhteiskehittämisen tarve ja sen tuomat mahdollisuudet saada (erityisesti) kyselyyn vastaavia, kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvia henkilöitä huomioitua. Yhteiskehittämiseen kutsuttiin mukaan toimintaa tuottavia ja toimintaan osallistuvia henkilöitä. Tavoitteena oli kehittää lomake vastaamaan sekä kysyjän että vastaajan tarpeita ja toiveita. Lomakkeen toivottiin tuottavan mahdollisimman paljon informaatiota kohtaamispaikkatoiminnan arvioinnin ja kehittämisen tueksi. Lomakkeen oli myös oltava muotoilultaan ja kysymysten asettelultaan mahdollisimman selkeä ja käyttäjäsensitiivinen. Yhteiskehittämisen kautta oli mahdollista nostaa esiin toimintaan osallistuvien ja toimintaa tuottavien osamista ja kokemuksia.

Yhteiskehittäminen toteutettiin kahden erillisen työpajan aikana. Ensimmäinen paja oli suunnattu toimintaan osallistuville ja toinen toimintaa tuottaville. Covid19-pandemian tuomat koontumisrajoitukset vaikuttivat pajojen toteutumiseen. Lähitapaamisia ei voitu järjestää, joten pajat toteutettiin etäyhteyksien avulla. Työpajojen aikana kerätystä aineistosta koostettiin kyselylomakkeen runko (Liite 6).

2 DIAKONISSALAITOS

Diakonissalaitos on perustettu vuonna 1867 sairaalaksi ja nuorten naisten kouluksi everstinna Aurora Karamzinin aloitteesta. Karamzin oli aikansa edelläkävijä ja naisasianainen. Aika oli haasteellinen, Suomessakin jylläsivät kulkutaudit ja ihmiset näkivät nälkää. Tilanne toimi kimmokkeena Diakonissalaitoksen perustamiseen. Diakonissalaitoksessa potilaille voitiin tarjota hoivaa ja hoitotyöstä kiinnostuneet pääsivät kouluttautumaan ammattiinsa. Tänä päivänä Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiö ja yhteiskunnallinen yritys, joka on työskennellyt Suomessa kaikista heikoimmassa asemassa olevien oikeuksien, yhteiskunnallisen vaikuttamisen sekä ihmisarvon ja -oikeuksien toteutumisen puolesta jo yli 150 vuotta. Nykyisin toimintaa toteutetaan myös kansainvälisellä tasolla Euroopassa ja Afrikassa. Vastuullisuus korostuu Diakonissalaitoksen toiminnassa. Diakonissalaitoksen tavoitteet globaali välittäminen, yhteenkuuluvuus sekä eettisesti ja ekologisesti kestävä yhteisöt tähtäävät kaikki vastuullisuuteen. (Diakonissalaitoksen verkkosivu.)

2.1 Säätiö ja yhteiskunnallinen yritys

Diakonissalaitos tuottaa sosiaali- ja terveystalvveluja yhdessä säätiöön lukeutuvan Rinnekodin (kehitysvamma-ala) sekä tytäryritystensä Diakonissalaitoksen hoivan ja Caritas Palvelut Oy:n kanssa (Diakonissalaitoksen verkkosivu).

Diakonissalaitos on myös omistajana Diakoniaopistossa, josta valmistuu osaajia terveys-, hyvinvointi- sekä palveluolille. Lisäksi Diakoniaopisto tarjoaa valmentavaa ja täydentävää koulutusta. Opiskelijoita on vuosittain n. 3000. (Suomen Diakoniaopiston verkkosivu.)

Diakonia ammattikorkeakoulussa (Diak) koulutetaan ja tehdään tutkimus-, kehittämis- ja innovointityötä sosiaali- ja terveysalaan, tulkkaukseen ja kirkon alaan liittyen (Diakin verkkosivusto).

Diakonissalaitoksen säätiön toimintaan kuuluvassa kansalaistoiminnassa tuetaan yksilöitä, yhteisöjä ja yhteiskuntaa toimimaan, vaikuttamaan ja havaitsemaan yhteenkuuluvuutta taustasta ja asemasta riippumatta. Diakonissalaitoksen D-asetat ovat alueellisia kansalaistoiminnan keskuksia, toiminnan paikkoja ja osallisuuden olohuoneita. D-asetalla kohdataan ihmisiä ja yhteisöjä diagnoosivapaasti heidän omien toiveidensa ja tarpeidensa mukaan. Toiminnan parissa

tunnistetaan omaa osaamista, opitaan ja opetetaan uusia taitoja ja liitytään mukaan erilaisiin yhteisöihin. Toiminta on avointa ja maksutonta. (Diakonissalaitoksen verkkosivu.)

D-asetat ovat osittain Sosiaali- ja terveystajrjestöjen avustuskeskusten (STEA) rahoittamia, kestoltaan eri mittaisia hankkeita, joiden toiminta kohdentuu kunkin D-aseman hankesuunnitelman mukaisesti kohderyhmiin ja tulostavoitteisiin. D-asema toimintaa on Kannelmäessä, Kontulassa ja Kalliossa. D-asetat toimivat ja vaikuttavat alueverkostoissa ja -yhteisöissä moninaisin tavoin tehden yhteistyötä alueen asukkaiden sekä julkisen-, yksityisen-, kolmannen- ja neljännen sektorin kanssa alueen tarpeita ja toiveita kuunnellen. (Diakonissalaitoksen verkkosivu.)

Itse toimin ”Monikulttuurinen yhteisötoiminta ja osaaminen, D-asema Kannelmäki”-hankkeessa yhteistyöntekijänä ja projektivastaavana. Hankkeessa työskentelee lisäksi kaksi yhteistyöntekijää ja kansalaistoiminnan tuottaja. Yhteistyökumppaneilta saadun palautteen perusteella hanke on ollut tähän saakka onnistunut muun muassa joustavuutensa ja ketteryytensä ansiosta. Monien toimijoiden lamaantuessa Covid19-pandemian alla, hanke on onnistunut pitämään toimintaa käynnissä ja jopa kehittämään monenlaista uutta yhteisöön liittymisen ja toimijuuteen kasvamisen muotoa. Esimerkkinä pandemian aikana kehitetyt toiminnot ”Soppa42-yhteisö kokkaa etänä” ja ”Vapaaehtoisten D-kahvila”. Soppa42-konseptissa yksi D-aseman tilassa kokkaava vapaaehtoinen vastaa siitä, mitä ruokaa laitetaan ja mitä tarvikkeita on hankittava, muut kokkaavat omissa kotikeittiöissään samanaikaisesti. Toimintoon osallistuvat ilmoittautuvat mukaan muutamaa päivää aikaisemmin, hakevat heille hankitut tarvikkeet D-asemalta hiukan ennen ruuanlaittoa ja kokkaavat kotona vapaaehtoisen ohjeiden mukaisesti. Toimintoon osallistutaan etäyhteydellä, joko tietokoneen, älypuhelimien tai tavallisen puhelimen välityksellä. Osallistujan on siis mahdollista olla ”pääkokkina” tai ”kotikokkina” eli vaihtoehtoisesti opettajan tai oppilaan roolissa. Tämä toiminto kannustanut oman osaamisen jakamiseen ja erilaisten ihmisten kohtaamiseen. Lisäksi toiminnan parissa on ollut mahdollista saavuttaa yhteisöllisyyden kokemuksia, jopa kaikista vaikeimman poikkeusajan aikana. Vapaaehtoisten D-kahvilassa vaihtuvat vapaaehtoiset toteuttavat avointa ja maksutonta kahvilaa D-aseman tilassa. Kahvilavapaaehtoiset suunnittelevat kahvilan tarjoilut, aikataulun ja mahdollisen ohjelmasisällön sekä tarjoilevat tuotteet kahvilaan osallistuville. Kahvilassa on ollut esimerkiksi kokemusasiantuntijoita kertomassa arjesta näkövammaisen kanssa, musiikkiesityksiä ja Diakoniatyöntekijän jalkautumisia.

Projektivastaavan roolissa minua kiinnostavat myös hankkeen tulostavoitteiden toteutuminen sekä toimintaan osallistuvien kokemukset ja kehitysehdotukset. Erilaiset kohtaamispaikkakyselyt ovat yksi keino saada hankkeen raportointiin luotettavaa, tutkittua, mitattua ja konkreettista tietoa hankkeen etenemisestä. Tämä tieto myös helpottaa hankkeen uudelleen suuntaamista, mikäli tuotettu toiminta ei olisikaan tavoitteisiin ja kohderyhmän tarpeisiin vastaavaa. Toimiva kysely, johon halutaan vastata, on arvioinnin ja kehittämisen kannalta erittäin tarpeellinen.

3 YHTEISKEHITTÄMINEN JA OSALLISUUS

Yhteiskehittämisen ydinainesosina ovat luottamus ja vuorovaikutus erilaisten, mutta saman vaikutuspiirin äärellä toimivien tahojen välillä. Yhdessä voidaan saavuttaa keskinäistä ymmärrystä, aitoa kiinnostusta ja uudenlaisia näkökulmia yhteiskehittämisen kohteena olevaa palvelua, tuotetta tai mitä tahansa kehittämistä kaipaavaa, osapuolia yhdistävää seikkaa kohtaan. Julkisten palveluiden yhteiskehittämiseen liittyy uudenlaisten toimintamallien ja -kulttuurien omaksuminen, jossa eettinen ja moraalinen taajuus nivoutuvat kehittämiseen mukaan. Vastuu palvelun tuottamisesta säilyy palveluja tarjoavalla taholla, mutta jaettu vastuu lopputuloksen onnistumisesta on kaikilla osapuolilla. Oppia otetaan vastaan puolin ja toisin. (Jalonen 2019, 305–311.)

Kaupallisesta näkökulmasta yhteiskehittäminen liittyy palvelumuotoiluun ja onnistuneen muotoilun seurauksena syntyviin yhteisöihin sekä niihin ohjautumiseen. Yhteisön rakentamisen vaikutukset yksilöihin ja yhteisöihin ovat kuitenkin samat: tarve kuulua ryhmään ja tarpeen täytyminen palkitsevat. Yhteenkuuluvuuden tunne, joka syntyy suhteessa näkyväksi tulleeeseen ryhmään, saa käyttämään, suosittelemaan ja kuluttamaan palveluntarjoajan tuotteita tai palveluita. (Kaskinen, Korhonen, Mokka 2013, 5.)

Osallisuuden käsite kiteytyy yhteenkuuluvuuden tunteeseen suhteessa yhteisöön ja muihin ihmisiin, vaikuttamisen mahdollisuuksiin yhteiskunnassa ja niissä yhteisöissä, joihin kuuluu sekä päätäntävaltaan suhteessa omaan elämään, sen kulkuun ja muotoon. Osallisuuden kokemuksia voi saavuttaa esimerkiksi yhteisen hyvän tavoittelussa, hyvän tekemisessä toisille ja vapaaehtoisessa osallistumisessa yhteisön toimintaan itselle omintakeisin keinoin. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari, Keto-Tokoi 2017, 9–21.)

3.1 Yhteiskehittämisen prosessi

Yhteiskehittämisen lähtökohtana voi olla erityyppisissä yhteisöissä, esimerkiksi naapurustossa, harrastusporukassa, alueyhteisössä, kaupunkitasolla, valtakunnallisella tasolla tai kansainvälisellä tasolla, esiin noussut kehittämiskohde tai tarve palvelumuotoilulle. Mikä tahansa yhteisöä tai yhteiskuntaa yhdistävä haaste tai mahdollisuus, jonka äärelle halutaan tuoda ratkaisuja monista näkökulmista, voi innostaa matkalla yhteiskehittämisen prosessiin. (Hagman Hirvikoski, Wollsten, Äyväri 2018, 18)

Kuten ”Yhteiskehittäminen sosiaalisessa kuntoutuksessa ja sosiaalityössä” – toimintamallissa todetaan, voi yhteiskehittämisen idean siirtää mihin toimintaympäristöön tahansa. Kunkin ympäristön ominaispiirteet ja vuorovaikutussuhteet on luonnollisesti otettava huomioon prosessin käynnistysvaiheessa. Sosiaalisessa kuntoutuksessa ja yleensä sosiaalityössä on yhteiskehittäminen osallisuutta tukevana menetelmänä yhä yleistynyt toimintamalli. Yhteiskehittämisen prosessissa on mahdollista yhdistää ammattilaisia ja asiakkaita, poiketen totutuista ammatti- ja asiakas rooleista. Etenkin sosiaalityössä asiakkaan kokemus palveluja kuluttavasta ja tarvitsevista kohteesta vaihtuu prosessin aikana toimijaksi. Ammattilainen saa ja joutuu tulemaan ulos ammattilaisuudestaan ja ottamaan tietoa vastaan palveluja tarjoavan asiantuntijan rooliin sujahtaneelta asiakkaaltaan. (Karjalainen 2019, 2–7.)

Yhteiskehittämisen prosessi on usein rönsyilevä ja vapaasti muotoutuva. Ominaista on, että itse prosessille varataan reilusti aikaa, jotta mahdollisimman luova ja moniulotteinen kokonaisuus olisi saavutettavissa ja prosessiin osallistuvilla olisi aidosti mahdollisuus luovaan kehittämiseen. Yhteiskehittämisen lähtökohtana on useimmiten jokin esiin noussut tarve tai ongelma, jonka purkamiseen halutaan sitouttaa aiheen äärellä työskentelevät tai elävät henkilöt. Yhteiskehittämisen prosesseja hyödynnetään kaupunkitasolla ja alueittain. Tällöin mahdollisuus vaikuttaa alueelliseen kehitykseen on prosessin osalta kaupungin lisäksi alueen asukkaiden, toimijoiden ja yrittäjien käsissä. Yhteiskehittämisessä pyritään peilaamaan asioita monista näkökulmista, kannustamaan ihmisiä rohkeasti mielipiteiden ja ajatusten vaihtoon sekä tukemaan yhteiskehittämisen prosessia hyvällä fasilitoinnilla. Yhteiskehittämisen prosessi voidaan päättää milloin tahansa, jopa keskeneräisenä. (Hagman ym. 2018, 7, 12.)

Yhteiskehittämisprosessissa näyttäisi toteutuvan yksilötasolla kaikki kolme itseohjautuvuusteorian mukaista perustarpeita tyydyttävää tekijää; omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys (Deci & Ryan 2000, 68–78). Prosessiin osallistuvilla on omaehtoinen päätäntävalta siitä, missä määrin he haluavat antaa panostaan. Toiseksi heillä on mahdollisuus kyvykkyuden kokemukseen; osallistujat on kutsuttu mukaan prosessiin ja kutsumisen kautta on osoitettu luottamusta ja uskoa heidän osaamiseensa. Kolmantena yhteisöllisyys on prosessissa vahvasti läsnä ja kokemus yhteenkuuluvuuden tunteesta on mahdollinen. Vaikka ideat prosessin aikana voivatkin poiketa toisistaan, on prosessilla kuitenkin yhteinen suunta, tavoite, lähtökohta ja siten yhteisesti jaettu mielenkiinto. Tämä lienee erityisen motivoivaa prosessiin lähtemiseksi ja toisaalta motivoi varmasti myös prosessin käynnistäjää, kukapa ei haluaisi tuottaa tilaisuuksia onneen.

Ihmisyteen kuuluu hakeutuminen kohti vauhtia ja vaaratilanteita, seikkailuja ja haasteita. Näin ollen ulkoapäin tullut käsky osallistua ja toimia ei liene yhtä motivoiva tähän sisäiseen paloon rinnastettuna. Yhteiskehittämisen prosessiin lähdönkin tulisi siten olla tämän sisäisen tarpeen täyttävää toimintaa, riittävän suuri haaste tai mahdollisuus. Yhteiskehittämiseen osallistuminen on tilaisuus olla mukana jossakin itselle arvokkaaksi koetussa kehittämisen prosessissa. Vaikka haasteita kohti mennäänkin rohkeasti, on koettava yhteys toisiin prosessin sisällä, jotta tavoite muodostuisi yhteiseksi ja yhteyden kokemus syntyisi. Tällöin sitoutuminen prosessiin on todennäköisesti vahvaa ja motivaatio korkea. Tunne siitä, ettei yksin pystyisi saavuttamaan yhtä merkityksellistä tasoa luomisen ja kehittämisen sekä mahdollisen uuden synnyttämisen saralla syntyy tämän yhteyden kokemisen ja yhteisen työskentelyn myötä. (Martela ym. 2017, 166, 167.)

Itseohjautuvuus on huomattavassa roolissa myös siitä näkökulmasta, että yhteiskehittämisen prosessissa osallistujien tasa-arvoinen asema suhteessa toisiin on ilmeisen tärkeä tekijä kehittämisen kannalta. Toisaalta myös organisointia tarvitaan, enemmän tai vähemmän. Jokaisen prosessiin osallistuvan osaaminen, luovuus ja tarpeet suhteessa onnistumisen ja merkityksellisyiden kokemuksiin ovat kehittämisen kudoksessa tärkeitä. Osaaminen saattaa kuitenkin painottua joillakin samaan kohtaan, joskin eri suuntaan. Samoin luovuus voi kukkia runsaastikin, mutta toisia tukahduttaen. Myös tarpeet saattavat olla erilaisia toisiinsa nähden. Organisointia tarvitaan ja fasilitaattorin avulla saatetaan ohjata kudosta samaan sävyyn, jokaisen onnistumista ja näkyväksi tulemistä vaalien. (Martela ym. 2017, 70.)

Prosessiin osallistuvien on myös voitava itse hyötyä prosessista, näin motivaatio kehittämiseen on mahdollisesti voimakkaampi, hyöty voi olla kokemus osallisuudesta ja itselle tärkeään ryhmään kuulumisesta. Keskinäisen luottamuksen myötä osallistujat uskaltavat heittäytyä kehittämisen imuun ja tuoda esiin rohkeitakin ideoitaan. Markkinatalouden koneistossa yhteiskehittämisen voima on myös huomattu valjastaa käyttöön. Ihmisen tarve kuulua ryhmään ja toimia ryhmänsä puolesta on tehokas motivaattori yhteiskehittämislle myös kaupallisella saralla. Yhteiskehittämisen avulla yhtiöt saavat käyttöönsä asiakkaidensa ideat ja toiveet. Asiakkaat myös tulevat ehkä sitoutuneemmiksi kehittämäänsä merkkiin, puhuvat herkemmin sen puolesta ja ovat merkille uskollisempia kuluttajina. (Kaskinen ym. 2013, 13.)

Markkinatalouden maailmassa asiakkaiden saavuttamiseksi ratsastetaan megatrendeillä. Halutaan kestäväää ja ekologista, kotona ja liikenteessä. Yhteinen innostaja saattaa yhteiskehittämisen prosessiin kutsutulle olla mahdollisuus vaikuttaa omaan sosiaaliseen ekosysteemiin ja viedä

osallistujaa sitä kautta kohti megatrendien maailmaa, jossa mm. kuluttaminen, ruoka ja liikku-
minen ovat nousussa vaikuttamallamme vuosituhannella. (Kaskinen ym. 2013, 10–11.) Voi-
daan nostaa esiin ruoka ja ruuanlaitto. Yhdessä laitettu ruoka tukee osallisuuden ja toimijuuden
kokemuksia, tutkimuksen mukaan parhaiten silloin, kun osallistujien kohderyhmää ei ole ra-
jattu. Yhteisen ruuan laittaja saa olla aktiivinen toimija apua tarvitsevan kohteen sijasta, verra-
ten esimerkiksi ruoka-apua vastaanottavaan passiiviseen kohteeseen. (Mäntylä, Nousiainen,
Isola 2019, 48.)

Tutkimukseni aihe oli mahdollista perustella prosessiin osallistuvia hyödyttäväksi.

Kehittämään kutsuttiin kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvia ja kohtaamispaikkatoimintaa
tuottavia henkilöitä. Kummassakin ryhmässä arvioinnin merkitys toiminnan kehittymiselle ja
jatkumiselle avattiin ja perusteltiin jo yhteiskehittämisen prosessiin kutsuttaessa.

Megatrendien maailmasta siirtyminen D-asema Kannelmäen toimintaan ja siihen osallistuvien
oman vaikuttamisympäristön piiriin ja heille itselleen tärkeäksi koettuun ryhmään alkoi ruuan
ääreltä. Ruoka on toiminnassa yhdistänyt erilaisia, eritaustaisia ja eri kulttuureista tulevia ihmi-
siä. Sen äärellä on naurettu, tanssittu, ihmetelty ja oltu eri mieltä sekä kunnioitettu toisten miel-
tymyksiä ja oikkuja kaikessa sovussa. Arvioinnin yhteiskehittäminen toteutettiin megatrendik-
kään ekologisesti ja Covid19-turvallisesti etäyhteyksin. Yhteisen kohtaamisen alussa oli ennen
kokoontumisrajoitusten kiristymistä tavoitteena valmistaa tai nauttia yhdessä matalan hiilija-
lanjäljen omaavaa kasvispainotteista ruokaa.

3.2 Osallisuus ja yhteiskehittäminen

Osallistuminen yhteisön ja yhteiskunnan tasolla esimerkiksi palveluiden, järjestelmien ja toi-
mintojen kehittämisessä voi tuoda osallisuuden kokemuksia. Osallistumisen ja osallisuuden
kautta palvelut tuntuvat mahdollisesti helppokäyttöisemmiltä, tutummilta ja tarkoituksenmu-
kaisemmilta. Kun on ollut itse kehittämisen prosessissa mukana, on palveluita myös helpompi
käyttää, nehan ovat jo itselle tuttuja. Julkisten palveluiden tuottaminen osallistamisen, osalli-
suuden ja yhteiskehittämisen keinoin voi antaa palvelun käyttäjien prosessiin tuoman kokemus-
asiantuntijuuden kautta kehittämiseen uudenlaista näkökulmaa ja ehkä toimivampaa palvelua.
(Hämäläinen, Leemann 2016, 586–594.)

Osallisuuden kokemus on tärkeä tekijä mielenhyvinvoinnin näkökulmasta ja voi vähentää yksinäisyyden kokemusta. Osallisuutta koetaan erilaisissa yhteisöissä, mm. työ-, harrastus- tai perheyhteisöt. (Kaartinen 2017.) Osallisuuden merkitys suhteessa työhyvinvointiin nouseekin luontevasti esiin esimerkiksi yhteiskehittämisen äärellä. Yhteiseen prosessiin osallistuminen yhdistää työyhteisöä ja on yhteisöön kuulumisen ja työhyvinvoinnin kannalta merkityksellistä. Prosessin aikana korostuu, ettei yksin voi saavuttaa samaa, mihin yhteisönä pystytään. (Lerssi-Uskelin, Vanhala, Vähä-Tiitto 2011, 21.)

Kuten mainittua, osallisuus toteutuu vahvimmin erilaisten vuorovaikutteisten prosessien aikana. Toimivan vuorovaikutuksen merkitys on olennainen. Tällöin prosessiin osallistuvilla on tila tuoda esiin omia näkemyksiään ja tuntojaan suhteessa prosessin aiheeseen. Prosessiin osallistuvien mielipiteet ovat myös varmemmin oikein ymmärrettyjä vuorovaikutteisen keskustelun myötä, epäselvyyksiltä ja väärinkäsityksiltä voidaan välttyä tarkentavien kysymysten avulla. Prosessiin osallistuvilla on yhtäläinen ”omistajuus” aiheeseen, riippumatta siitä, ovatko he mukana ammattilaisen vai asiakkaan roolissa. Jokainen on läsnä samanarvoisena ja prosessin toteutumisen kannalta jokaisen panos on yhtä arvokas. (Isola, Koivisto, Lyytikäinen 2018, 22.)

Myös avoimet tilat lisäävät tutkitusti osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemuksia, hyvinvointia, sekä yhteisöön liittyvää ja kohdistuvaa osallistuvaa toimintaa. Monenlaisten ihmisten kohtaaminen yhteisen toiminnan äärellä yhdenvertaisina ylläpitää yhteisörauhaa. Osallisuutta koetaan mm. kohtaamispaikkatoiminnassa tapahtuvien prosessien aikana. (Isola, 2021.) Siksi vaikuttamisen mahdollisuus itse kohtaamispaikkatoiminnan sisältöön ja sitä kautta osallisuutta tarjoavaan yhteisöön on monelle kyselyyn vastaavalle yksi potentiaalinen tie osallisuuden ja toimijuuden äärelle. Näin ollen kyselyn esteettömyys on tulkintani mukaan merkittävää. Sisällöllisen yhteiskehittämisen tilaisuus saattoi tuoda toimintaan osallistuville yhden väylän lisää tulla osaksi yhteisöä. Osallisuuden kokemuksen tavoittaminen oli mahdollista prosessin aikana joillekin useampaan kertaan. Prosessin alussa osallisuutta voitiin kokea kyselyn yhteiskehittämisen aikana ja lopussa valmiin lomakkeen tuottaneena kehittämissyhteisön jäsenenä. Lisäksi osallisuuden kokemuksia saattoi ilmetä valmiin kyselylomakkeen äärellä, yhteisön toimintaan osallistuvana kyselyyn vastaajana.

Nähdäkseni osallisuuden kokemus kyselyn yhteiskehittämiseen osallistuvan roolissa oli rikkaampaa suhteessa osallisuuden kokemukseen kyselyyn vastaavan roolissa. Vaikka toimintaan osallistuvien ääni saadaankin kyselyiden kautta kuuluviin ja näin ollen toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä on mahdollista huomioida tämä ääni, on se verrattain yksipuolista. Kysely on

laadittu, eikä siinä ole samoja vapauksia tuoda esiin mielipiteitä ja näkökulmia, kuin kyselyä laativilla on ollut. Viime kädessä kyselyn lopullinen muoto on kuitenkin yhdenvertaisten ryhmien aikaansaannos, jonka tuottamisessa ammattilaiset ja toimintaan osallistuvat olivat yhtä tärkeässä asemassa, oman näkökulmansa edustajina ja asiantuntijoina.

3.3 Yhteiskehittämisen menetelmiä

Yhteiskehittämisen formaatteja on syntynyt ajan kuluessa eri alojen piiriin, eri muotoisina, kestoisina ja nimisinä. Kaikkia yhdistää tavoite yhteisestä kehittämisestä ja moninaisen joukkion mahdollistamasta, rikastetusta yhteisestä saavutuksesta. Hackathonit, yhdistelmä englannin kielen sanoista hacking ja marathon, ovat saaneet alkunsa 1960-luvulla. ”Häkkäämistä” on järjestetty ja järjestetään avoimen teknologian kehittämiseksi. Intensiivisissä hackathoneissa ideoita, kehitysehdotuksia ja koodia pusketaan esiin tiimeittäin, nopeaan tahtiin. Hackathonien aikana synnytyt ideat saatetaan jatkojalostaa edelleen yritystoiminnan käyttöön, esimerkiksi start-upeiksi. Itse hackathonit ovat jatkojalostuneet edelleen Design jameiksi, joita suositaan luovien alojen ja palvelumuotoilun saralla. Design jameissa yhteiskehittäminen tapahtuu muotoilun kautta. Ideoiden lisäksi osallistujat voivat kokea onnistumisen tunteiden tuomia itsetuntoa ja mielialaa nostattavia kokemuksia. Yhteiskehittämisen menetelmistä Living lab poikkeaa edellisistä kestoja ja temponsa suhteen. Living labissa hyödynnetään prosessiin osallistuvien arkista maailmaa. Yhteiskehittämisprosessiin kutsutaan mukaan esimerkiksi koko kaupungin tai rajatun alueen asukkaat, kunnan tai yrityksen palveluiden kuluttajat tai vaikkapa työntekijät. Prosessi on hackathoneista ja design jameista poiketen hidastempoisempi ja osallistujien tavalliseen arkeen kytketty kokonaisuus. Living labissa yhteiskehittämisen tavoitteena voisi olla esimerkiksi kaupunkiympäristön kehittäminen asukaslähtöisestä näkökulmasta, toimivammaksi kokonaisuudeksi. Yksi monipuolisen yhteiskehittämisen menetelmä on työpajat. Työpajoissa työskennellään pienryhmissä teemoittain. Työpajojen ei tarvitse olla toistensa näköisiä, aihetta voidaan lähestyä työpajaan osallistuvan ryhmän luonteen, toiveiden ja ideoiden mukaisesti. Kunkin työpajan tulokset voidaan esitellä edelleen muille ryhmille ja näistä tuloksista koostettu kokonaisuus on osallistujiensa näköinen teos, yhteiskehittämisen tuotos. Jos halutaan tuottaa paljon ideoita nopealla tahdilla, voidaan järjestää aivoriihi (brainstorming). Aivoriihessä tarkekoitus on antaa luovuudelle tilaa prosessissa. Nopeasti syntyvät ideat kirjataan ylös ja näiden

joukosta karsitaan näkyviin toimivimmat tuotokset. Aivoriihen voi luontevasti yhdistää muihin yhteiskehittämisen formaatteihin. (Kesämaa, Mattila 2021, 12–14.)

Erilaisten menetelmien rinnalla näyttäisi olennaisena tekijänä kulkevan aito ja rehellinen samasta asemasta työskentely yhteiskehittämisen äärellä ja ns. ammattistatuksen ulkopuolelle astuminen. Tämä nähdään merkityksellisenä ulottuvuutena luottamuksen ja vapautuneen ilmapiirin luomiselle. Uuden kehittämistä ja oppimista tapahtuu puolin ja toisin, kun tilanteessa ollaan turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä ja avoimesti läsnä. Tärkeää on olla rohkeasti omaksumista rooleista vapaana. Menetelmät itsessään näyttäytyvät mahdollisesti toissijaisina välineinä ja innostajina turvallisessa ilmapiirissä ja ympäristössä tapahtuvan yhteistyön matkalla. Itse yhteiskehittämisen ydin vaikuttaisi olevan vahvasti luottamuksessa ja siitä seuraavassa uskalluksessa luovaan ajatteluun. Menetelmä voinee olla prosessin tehokas alulle sysääjä, suuntaviiva ja prosessin alkuun saattaja, muttei kuitenkaan itse yhteiskehittämisen pääroolin esittäjä. (Hietala, Kinnunen, Kauppila, Karjalainen, 2018, 39.)

Yhteiskehittämisprosessin tukena voi hyödyntää myös taidetoiminnallisia menetelmiä. Kohtaamistaide ryhmämuotoisena taidetoimintana luo pohjan luovalle ajattelulle ja yhteisöön kuulumisen kokemuksille. Toiminnan parissa voi syntyä vaikkapa yhteinen taideteos, johon jokainen tekee pienen osan ja joka tuo toteutuessaan näkyväksi kunkin osallistujan panosta ja osallisuutta. Tätä kautta myös oma rooli teoksen muovaamisessa on konkreettisemmin havaittavissa. Kohtaamistaitteen etiikkaan kuuluu nähdäksi tuleminen kokemus ja yhteisen taidetyöskentelyn kautta saavutettujen voimavarojen siirtyminen osaksi arkea. Kohtaamistaitteen ryhmässä jokainen osallistuja on yhtä arvokas ja jokaisen työpanos nostetaan näkyviin kunnioittaen ja arvostaen. Työskentelyssä ryhmä tukee yksilöä ja yksilö ryhmää. Kokemus on yhteinen ja samalla henkilökohtainen. Rento ja turvallinen ilmapiiri, tutustuminen ja hetkeen kiinnittyminen saatelevat toimintaan motivoitumiseen ja arvostavaan kohtaamiseen. Kohtaamistaitteessa yksilön hyvinvoinnin ajatellaan peilautuvan lähiyhteisöstä edelleen koko yhteisöön. (Pusa 2014, 18, 26, 44.) Tämä ajatus soveltuu mainiosti myös kohtaamispaikkatoiminnan tavoitteisiin ja näin ollen myös Diakonissalaitoksen kohtaamispaikkatoiminnan arvioinnin yhteiskehittämiseen. Kohtaamistaitteen etiikkaan ja periaatteisiin sisältyy yhteiskehittämisprosessissa mainitut vuorovaikutus ja luottamus.

Yleisesti aihepiirin parissa toistuvat käsitteet: yhteistyö, tasa-arvo, luottamus ja synergia, myös keskeneräisyys ja yllättävä muutos nousevat teksteissä esiin. Tärkeimpänä tekijänä yhteiskehittämisprosessin onnistumiselle nousee nähdäkseni luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri,

joustava asenne ja muuttuvien tilanteiden sietäminen. Yhteiskehittämisprosessiin osallistuville tarjotaan mahdollisuuksia omaehtoisuuden, kyvykkyyden ja yhteisöllisyyden kokemusten saavuttamiseen tasa-arvoisina ja rooleista vapaina yksilöinä. Parhaimmillaan prosessi on pieni yhteinen seikkailu, jossa on mahdollista kokea yhteyttä muihin yhteisön jäseniin, olla merkityksellinen yhteisön silmissä ja kokea aitoa innostusta ja halua vaikuttaa asioihin omien taitojen, mielipiteiden ja osaamisen avulla.

4 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA MERKITYS

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on vastata Diakonissalaitoksen kohtaamispaikkatoiminnassa nousseeseen tarpeeseen käyttäjäsensitiivisemmästä kyselylomakkeesta. Prosessin aikana on tarkoitus erityisesti huomioida kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvien ja kohtaamispaikkatoimintaa tuottavien henkilöiden kehitysjatoksia, tarpeita ja toiveita.

Kohtaamispaikkatoiminnalle on asetettu kohderyhmät ja tavoitteet. Kohderyhmiä pyritään tavoittamaan ja tavoitteita saavuttamaan tarjoamalla toimijuuden ja osallisuuden mahdollisuuksia. Lisäksi pyritään toteuttamaan ja mahdollistamaan kohderyhmiä puhuttelevaa sisältöä ja monimuotoista toimintaa. Toiminnan vaikuttavuutta ja tarpeellisuutta mitataan saavutettujen tuotosten ja tulosten avulla. Tuotoksia, tuloksia ja vaikuttavuutta mitataan ja arvioidaan erilaisin taulukoin ja työkaluin, joiden avulla toimintaa tuottavat laskevat määrällisesti tuotettua toimintaa ja toimintaan osallistuvia, yhteistyökumppaneita ja vapaaehtoisia. Lisäksi havainnoidaan yleisiä ilmiöitä ja asenneilmapiiriä, yhteisössä ja yhteiskunnassa käynnistyneitä tapahtumaketjuja sekä toimintaan osallistuvien kokemuksia suhteessa yhteiskuntaan, yhteisöön ja itseensä. Havainnointia ja arviointia tehdään myös toimintaan osallistuvien spontaanisti antamaan suulliseen ja kirjalliseen palautteeseen perustuen. Arviointia tapahtuu edellä mainittujen keinojen lisäksi kyselylomakkeiden, esimerkiksi Diakonissalaitoksen asiakaskyselylomakkeen (Liite 4) ja STEAn kyselylomake kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5), avulla saatun tietoon perustuen. Erilaisia kyselyitä toteutetaan säännöllisesti ja ne pyritään jakamaan kaikille toimintaan osallistuville. Lomakkeet täytetään anonymisti. Toimintaan osallistuneet ovat kyselyiden aikana antaneet toiminnan lisäksi palautetta myös itse lomakkeista. Palautteen mukaan kyselylomakkeisiin ei olla osattu tai haluttu vastata. Arvioinnin ja kehittämisen näkökulmasta lomakkeet eivät sellaisenaan ole vastanneet tarkoitustaan tiedon saavuttamisessa.

Kuten Mäntysaaren tutkimusartikkelissa todetaan, arvioinnin lähtökohtana on aina arvioitava kohde, sen taustat ja tavoitteet. Mitä ilmiöitä siihen liittyy ja millaisia tekijöitä kokonaisuuteen kytkeytyy. Olennaista on myös eettinen pohdinta, mitkä arvot vaikuttavat arviointia toteutettaessa. Arviointia tehdään, jotta toiminta olisi alueen asukkaiden tarpeiden ja toiveiden mukaista. Arvioinnin avulla selvitetään, onko nämä tarpeet ja toiveet saavutettu, ovatko rahoittajalle annetut lupaukset toiminnan tavoitteiden suhteen täyttyneet ja onko tulos se mitä tavoitteissa on

määritelty. (Mäntysaari 2001, 6–7.) D-asematoimintaan liittyen arvioinnin kohteena on yhteisö. Sen kehittyminen alueen toimijoiden, asukkaiden ja julkista palvelua tuottavien näkökulmasta. Tavoitteena on hankkeen nimen, Monikulttuurinen yhteisötoiminta ja osaaminen - D-asema Kannelmäki, mukaisesti saavuttaa monikulttuurista yhteisötoimintaa ja osaamista.

Arvot ovat Diakonissalaitoksen ydintä; rohkeasti ihmisarvon puolesta, kaikista heikoimmassa asemassa olevan rinnalla kulkien. (Diakonissalaitoksen verkkosivu.) Omasta näkökulmastani emme voi hankkeen työntekijöinä varmuudella tietää, kuka on heikoimmassa asemassa tai mikä hänen asemaansa vahvistaisi. D-asema toiminta on diagnoosivapaata ja anonyymiä. Siksi tieto ja arvio perustetaan yhteisön jäsenten itsensä kertomiin kokemuksiin sekä yhteisön havaitsemiin muutoksiin tai ilmiöihin, lisäksi tietoa saavutetaan kyselylomakkeiden avulla.

Näistä lähtökohdista nousi esiin Diakonissalaitoksen asiakaskyselylomakkeen (Liite 4) yhteiskehittämisen tarve ja mahdollisuudet. Myös STEAn kysely kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5) päätettiin ottaa yhteiskehittämisprosessiin mukaan. Tämäkin kyselylomake oli herättänyt keskustelua ja sitä käytettiin inspiraationa sekä yhteiskehittämisen prosessin tukena. Kyselylomakkeiden sensitiivisyys ja käyttäjää huomioiva esteettömyys nousivat kehittämisen ytimeen. Kehittämisen kautta haluttiin saavuttaa arviointia ja kehittämistä tukevaa informaatiota.

Yhteiskehittäminen ja aineiston keruu toteutettiin kahden erillisen työpajan aikana, jonka lisäksi kävin keskusteluja kollegojeni ja esihenkilöni kanssa. Prosessin viimeistelyn ja aineiston lopullisen muokkaamisen Diakonissalaitoksen kohtaamispaikkatoiminnan käyttöön soveltuvaksi kyselylomakkeeksi oli tarkoitus jäädä tilaajalle, mutta kyselylomakkeen runko (Liite 6) saatiin tutkimuksen aikana valmiiksi.

4.1 Kyselytutkimus tutkimusmenetelmänä – tutkimus kyselylomakkeen keinoin

Kyselytutkimuksen tehtävä on mitata kulloinkin tutkimuksen kohteena olevaa aihetta. Tutkimusta voi toteuttaa haastattelun tai lomakkeen avulla. Tutkimuksessa mittari muodostuu erilaisten kysymysten ja väitteiden kokonaisuudesta, jota tulkitaan eri näkökulmista halutun tiedon esiin nostamiseksi. Mittareilla pyritään selvittämään vastaajajoukon asenteita ja arvoja, joiden mittaaminen ei itsessään ole ongelmantonta asenteiden ja arvojen muuttuvan luonteen ja vastaajajoukon saavutettavuuden kannalta. Kyselylomake on tarkoitus kyetä täyttämään

itsenäisesti. Tästä syystä lomakkeen sisällöllinen suunnittelu on toteutettava huolella, jotta väärinkäsitysten esiintyminen olisi mahdollisimman pieni. Kysymysten tulee olla niin selkeästi muotoiltuja, että vastaaja kykenee niihin itsenäisesti vastaamaan. On myös olennaista, mitä kysytään, miten kysymykset sijoitellaan ja miten ne muotoillaan, jotta vastauksia saavutetaan tutkimuksen kannalta optimaalisesti. Kyselyn avulla saavutetun tiedon analysointi ei sekään ole täysin suoraviivaista, joten tiedon tarkastelu ja tulkinta tapahtuu osittain automatisoituna ja osittain manuaalisesti. (Vehkalahti 2014, 11–13, 22.)

Tärkein työvaihe kyselytutkimuksessa tapahtuu ennakoivasti. Kyselyn sisältö, käytettävät mitta-asteikot, kyselyn vastaajajoukko, vastaajajoukon määrä ja vastausaika on suunniteltava mahdollisimman huolellisesti, jotta kysely vastaa tarkoitustaan. Kyselylomakkeessa kysytyt asiat ovat aina mukana kyselyssä hyvin perustellusta syystä. (Vilka 2007, 51–61.)

Opinnäytetyötäni koskeva, yhteiskehittämisen kohteena oleva kyselylomake on laadittu kohtaamispaikkatoiminnan kehittämiseksi. Lomakkeen avulla arvioidaan ja todennetaan myös toiminnan vaikuttavuutta ja laatua. Kyselyn keinoin pyritään kartoittamaan toimintaan osallistuvien näkemyksiä siitä, onko toiminnalla vaikutusta ja millainen tämä mahdollinen vaikutus on. Lisäksi lomake tuo näkyväksi sitä vastinetta, jota rahoittajalle, yhteistyötahoille ja hankkeen vaikutuspiiriin kuuluville on luvattu hankehakemuksen yhteydessä. Lomakkeessa esitetyt kysymykset vastaavat mahdollisesti niihin kysymyksiin, joita kysytään raporttien ja hakemusten yhteydessä ja joiden avulla vastataan myös yhteistyötahojen ja muiden toimijoiden kysymyksiin. Kysymysten avulla kirkastetaan tavoitteita, tuotoksia ja kohderyhmiä sekä arvioidaan saavutettua muutosta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja lopulliseen tulokseen.

4.2 Kyselylomakkeen yhteiskehittäminen

Yhteiskehittämisen aikana omistajuus ja asiantuntijaroolin tukeminen monenlaisesta näkökulmasta vahvistuu (Isola ym. 2018, 22). Kyselylomakkeen yhteiskehittämisprosessin kautta on mahdollista saada kyselyyn vastaavan näkemyksiä huomatuksi. Prosessin aikana voidaan myös tukea kyselyyn vastaavan henkilön motivaatiota vastata kyselyyn. Lisäksi voidaan kasvattaa kyselyä toteuttavan henkilön taitoa perustella kyselyn tarpeellisuutta. Kuten todettua, Diakonissalaitoksen toteuttamien kohtaamispaikkatoimintaa koskevien kyselyiden kysymyksistä osa on koettu osan kyselyyn vastanneiden mielestä loukkaaviksi. Tämä tieto perustuu palautteeseen, jota toimintaa tuottavat henkilöt ovat saaneet aiemmin toteutettujen kyselyiden aikana ja niiden jälkeen. Osa kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvista on kertonut jättäneensä kyselyitä

tekemättä tai vastaamatta kysymyksiin, kysymysten loukkaavan muodon tai kyselyiden hankalan ymmärrettävyyden vuoksi. Etenkin yhteiskunnallista asemaa sekä omaa- ja läheisten kokonaisterveydentilaa tiedustelevat kysymykset mainittiin toiminnan yhteydessä toteutetuissa erilaisissa kyselyissä tungetteleviksi ja epäolennaisiksi.

Yhteiskehittämiseen haluttiin saada mukaan niitä henkilöitä, joilla olisi näkemystä sisällön tarpeellisuuden ja sensitiivisyyden suhteen. Yhteiskehittämiseen kutsuttiin mukaan sekä toimintaan osallistuvat, että toimintaa tuottavat henkilöt. Näin oli mahdollista saada näkyviin toimintaan osallistuvien kokemuksia ja mielipiteitä sensitiivisyyden ja esteettömyyden suhteen sekä toimintaa tuottavien tarpeita kysymysten informatiivisuuden suhteen.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteellisen tutkimuksen luotettavuutta pyritään yleisesti tutkimusten aikana takaamaan esimerkiksi monipuolisten haastatteluiden kautta, täsmällisellä aiheen valinnalla ja parhaimmalla mahdollisella kysymysten asettelulla. Tutkimukseen osallistumisen on oltava esteetöntä ja osallistujien anonymiteetin takaavaa. Tutkimuksen tieteellisten kriteerien on täytyttävä. Tutkimuksella saavutettavan tiedon on oltava uutta, tutkimustilanteen toistettavissa ja kaikki saatu tieto hyödynnettiin samanarvoisena riippumatta siitä, vastasiko saatu tieto tutkimuksen suorittajan asettamia tavoitteita tai käsityksiä. Tutkimuksen on oltava hyödyksi muille ja julkisen keskustelun sekä tieteellisen raportoinnin arvoinen. (Vilka 2007, 150–154.) Tätä opinnäytetyötä koskevan tutkimuksen kohderyhmän tavoittamiseksi oli valittava sopiva ajankohta sekä oikeanlainen osallistumismuoto. Covid19-pandemia toi omat haasteensa tutkimuksen toteuttamiselle. Prosessin aikana rajoitukset kiristyivät siihen pisteeseen, että mitään kasvokkain tapahtuvaa toimintaa ei saanut D-aseman tilassa järjestää. Vain yksilötapaamiset turvaväleillä ja kasvomaskien olivat sallittuja.

Omat tavoitteeni ja käsitykseni suhteessa tutkimukseen pyrin pitämään syrjässä, keskittyen oikeanlaiseen rajaamiseen aiheen suhteen, esteettömään osallistumiseen ja lopulta, jos ei valmiin lomakkeen, niin ainakin uuden tiedon tuottamiseen. Tutkimustilanne on tarpeen mukaan toistettavissa.

Arviointilomakkeen yhteiskehittämiseen valittiin mukaan toimintaa tuottavat henkilöt, joilla on tiedossa kyselylomakkeella tavoiteltava tieto ja aiempien kyselyiden myötä saadun palautteen tuoma käsitys vastaajajoukon kohtaamista haasteista ja onnistumisista kyselylomakkeen

täyttämisen suhteen. Lisäksi mukaan haluttiin toimintaan osallistuvat henkilöt, eli kyselylomakkeeseen vastaavat. Heidän kauttaan mahdollisuus kyselylomakkeen aitoon esteettömyyteen olisi mahdollista tavoittaa. Yhteiskehittämiseen kutsuttiin mukaan kaikki D-asemilla toimintaa tuottavat henkilöt ja kaikki D-asemilla toimintaan osallistuvat henkilöt.

Yhteiskehittämisen prosessi on villi. Lopputulos voi mennä myös pieleen (Jalonen 2019, 305–311). Oma roolini kohtaamispaikkatoimintaa toteuttavana tahona toimi mahdollisesti ainakin toimintaan osallistuvien osallistumisen kynnystä madaltavana. Tutun henkilön kanssa omien mielipiteiden ilmaisu, tilanteeseen heittäytyminen ja rento yhdessäolo olivat mahdollisesti luontevampia, kuin ennalta tuntemattoman henkilön. Toisaalta halu miellyttää saattoi ohjata vastaamaan kysyjää miellyttävällä tavalla ja vaarantaa tutkimuksen luotettavuutta. Mutta kuten todettua, prosessi on arvaamaton ja arvaamattomuudessaan luotettava, fasilitoijan miellyttämisestä ei ole hyötyä, sillä tieto on kehittävien osapuolien hallussa. Myös epäonnistuminen on mahdollista ja sallittua, se on osa prosessia.

Motivoiva tekijä yhteiskehittämiseen ryhtymisessä saattaa olla koettu hyöty sekä toive ja kokemus ryhmään kuulumisesta. Myös mahdollisuus vaikuttaa ryhmän tai yhteisön asioihin voi innostaa kehittämään. (Kaskinen ym. 2013, 13.) Tutkimuksessani tämä motivaatio saattoi syntyä mahdollisuudesta vaikuttaa yhteisön näkökulmasta Diakonissalaitoksen asiakaskyselylomakkeen (Liite 4) sensitiivisyyteen ja informatiivisuuteen. Prosessissa osallistujat olivat kaikki samalla viivalla ja asialla. Yhteiskehittämisen tavoite oli yhteinen; tehdään lomake sisällöltään mahdollisimman helpoksi, loukkaamattomaksi ja tietoa tuottavaksi. Prosessi eteni omalla painollaan ja osallistuminen oli vapaaehtoista. Prosessiin osallistuminen tai osallistumattomuus ei vaikuttanut toiminnan sisältöön, henkilön asemaan tai mahdollisuuteen vaikuttaa yhteisössä. Kukaan ei saanut palkkiota tai sanktiota, jolloin mitään tarvetta miellyttää yhteiskehittämiseen kutsuvaa tahoja ei ollut.

4.4 Menetelmätyöskentely - työpajat

Menetelmätyöskentelyn formaatiksi valitsin työpajat. Työpajoja saatoin muovata osallistujilleen sopiviksi, yhteneväisiksi, mutta erillisiksi kokonaisuuksiksi. Työpajojen tuloksia oli myös mahdollista jalostaa edelleen yhteisen tuotoksen saavuttamiseksi.

Kohtaamistaidetyöskentelyssä turvallinen ympäristö, kunnioittava vuorovaikutus ja luottamuksellinen ilmapiiri rakentavat kokonaisuudesta onnistumisen kokemuksia synnyttävän

seikkailun (Pusa 2014, 57). Nämä samat tekijät luovat hedelmällistä maaperää myös yhteiskehittämiselle ja olisivat siitä syystä olleet seikkailullisen ja luovuuteen kannustavan aspektinsa vuoksi huikea lisäys. Aikataulun ja teeman kannalta Kohtaamistaitteen hyödyntäminen oli käytännössä kuitenkin liian haastavaa sisällyttää prosessiin. Työpajoissa hyödynnettiin sen sijaan erilaisia, pieniä virittäytymisen keinoja.

Työpajojen järjestäminen oli monen muuttujan vaikutuksen alla. Toimintaa tuottavien aikatauluihin tuli muutoksia hankkeen muiden tarpeiden vuoksi ja Covid19-pandemian aiheuttamat rajoitukset olivat esteenä työpajojen järjestämiselle D-aseman tilassa. Tilanne oli ollut vastaava jo lähes vuoden, joten tähän oli osattu varautua. Monia toimintoja toteutettiin jo valmiiksi etäyhteyksin ja digiopastusta oli ollut tarjolla toiminnallisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollistamiseksi. Monien toimintaan osallistuvien digitaisten taitojen taso oli näin ollen riittävä yhteiskehittämiseen etäyhteyksin. Suunnittelin alkuperäisen rungon D-aseman tilassa tapahtuvaa työpajaa ajatellen. Lopulta työpajat päätettiin kuitenkin järjestää etäyhteyksin.

Työpaja 1. - Toimintaan osallistuvat
Paikka: D-asema Kannelmäki

Virittäytyminen

- vaihdetaan kuulumiset lyhyesti mielipakan korttien tukeman fiiliskierroksen muodossa
- kerrataan, miksi olemme täällä kehittämisen tiellä
- kerrotaan työpajan kulku
- käydään läpi odotukset ja toiveet työpajan suhteen

Työskentely

- pienryhmät/pariporinat: vanhan lomakkeen läpikäynti, heikkoudet, vahvuudet? (n. 30 min)
- pienryhmät/pariporinat: poistetaan turhaa, lisätään puuttuvaa (n. 30 min)
- kahvitauko 15 min, vapaata keskustelua

Arvostus/purku

- kaikki yhdessä: yhteenveto, osallistujien ääntä kuullen 30-45 min

Kuva 1 Työpajarunгон hahmotelman tukena on käytetty Kohtaamistaide® ryhmätoimintamallin mukaista runkoa, jossa kokonaisuus jaetaan toiminnallisiin osioihin. (Pusa T. 2014, s.49–56)

Toimintaan osallistuvien toivetta noudattaen D-aseman järjestämä ja fasilitoima etätoiminta tapahtuu toiminnan arjessa Google Meet-sovelluksen kautta. Sovelluksessa on suomenkieliset ohjeet ja se on toimintaan osallistuvien kokemusten perusteella helppokäyttöisempi verrattuna vaikkapa Zoomiin, joka on englanninkielinen. Yhteiskehittämisen työpajaan oli luontevaa käyttää tätä valmiiksi tuttua alustaa. Toimintaa tuottavien digitaidot olivat sillä tasolla, että Työpaja 2. voitiin järjestää millä tahansa alustalla. Työpaja 2. osalta päädyttiin Teamsiin joka on organisaatiossa tuttu alusta.

4.5 Työpaja 1. – toimintaan osallistuville ”Ehkä osaisit vastata. Miten tätä nyt kysyisi?”

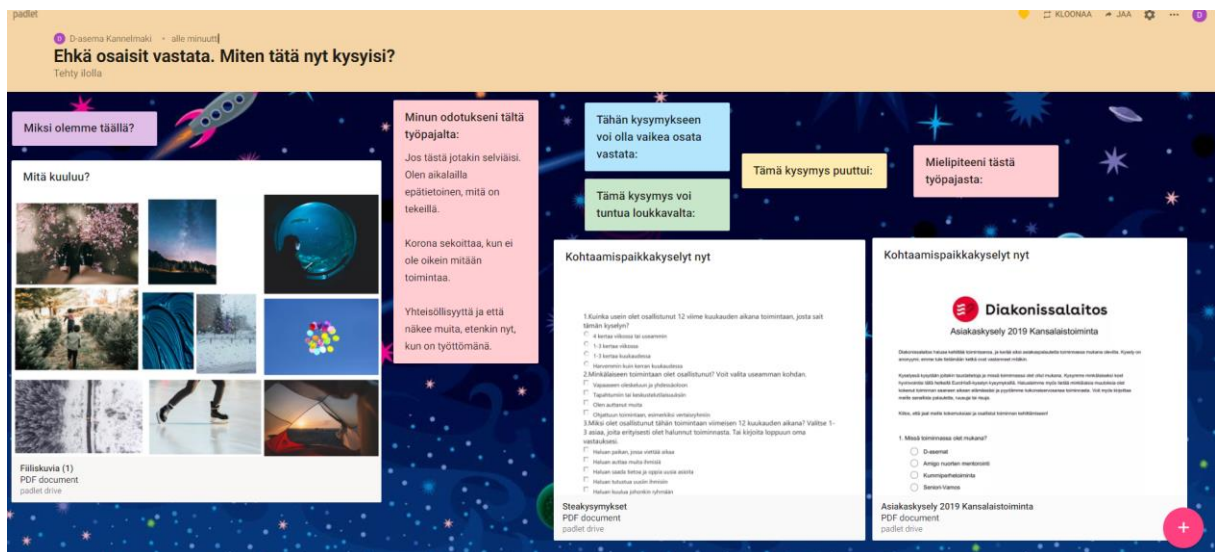
Ensimmäinen työpaja saatiin toteutettua maaliskuussa 2021. Työpajasta puhuttiin alustavasti kohtaamisten yhteydessä jo alkuvuoden aikana ja moni osoitti kiinnostustaan lähteä mukaan yhteiskehittämiseen. Työpajaa edeltävällä viikolla mukaan ilmoittautui kuusi toimintaan osallistuvaa henkilöä, mutta lopulta työpajaan onnistui osallistumaan kaksi henkilöä. Teknisiltä ongelmilta ei välttytty. Toinen osallistuja ei saanut ääntään kuuluviin tietokoneyhteytensä kautta, joten hän oli mukana sekä tietokoneen, että puhelimen välityksellä. Hän seurasi kyselylomaketta näytön kautta ja keskusteli puhelimen kaiuttimen kautta. Haaste siis ylitettiin, vaikka pientä toistoa vaadittiin, että molemmat osallistujat kuulivat ja ymmärsivät toistensa puhetta.

Alun kuulumisissa ilmeni kiinnostusta vaikuttaa paitsi kyselylomakkeen, myös itse toiminnan sisältöön. Yhteiskehittäminen oli konseptina osallistujille vieras, joten alussa menetelmään tutustumiselle varattiin aikaa.

Kyselylomakkeen tarpeellisuus ja hyödyntäminen edelleen toiminnan arvioinnissa, kehittämisessä ja yleisessä tilastoinnissa käytiin huolellisesti läpi, jotta työpajaan osallistuvat ymmärtäisivät oman merkityksellisen roolinsa toimintaan osallistuvien äänen kuuluviin tuomisessa. Työpajaan osallistuvia ohjeistettiin pohtimaan yhteiskehittämisen aikana lomakkeen sisältöä ja ilmaisua sekä omasta, että muiden D-aseman yhteisötoimintaan osallistuvien vastaajien näkökulmasta.

Toimintaan osallistuvat olivat jo keskustelleet viimeisimmän, vuonna 2020 lopussa toteutetun kyselyn yhteydessä sen ilmaisusta ja selkeydestä, joten kaksi osallistujaa onnistui mahdollisesti tuomaan useamman ääntä kuuluviin yhteiskehittämisen yhteydessä.

Yhteisöllisyyttä ja vaikuttamisen mahdollisuuksia etsivän ihmisen näkökulmasta (Martela 2014) prosessi tuntui toimivan. Osallistujat olivat tietoisia omasta mahdollisuudestaan vaikuttaa prosessin kulkuun ja he myös käyttivät tätä mahdollisuutta oma-aloitteisesti; työpajaa lyhennettiin ja kahvitauko jätettiin pois osallistujien toiveesta. Työpajan aikana osallistujat keskittyivät pohtimaan kyselylomakkeiden sisältöä ja ilmaisua, muistiinpanoja kirjattiin tätä pohdintaa seuraten. Muistiinpanot käytiin yhdessä läpi työpajan lopussa, jotta väärinymmärryksiltä vältyttiin. Työpajan tukena oli Padlet-sivu, jonka kautta kyselylomakkeet saatiin kaikille samanaikaiseen seurantaan.

Kuva 2 Kuvakaappaus Työpaja 1 – Ehkä osaisit vastata. Miten tätä nyt kysyisi? aikana käytetystä Padletista, joka toimi työpajan pohjana ja yhteisenä ”maailmankaikkeutena”. Padletin avulla edettiin työpajassa yhteisessä tahdissa.

4.6 Työpaja 1. – osallistujien palaute

Työpajaan osallistuneet tuntuivat havainnointini perusteella olevan tyytyväisiä yhteiskehittämisen kokemukseen. Tämän saattoi päätellä heidän rennosta, avoimesta ja rohkeasta kommentoinnistaan, satunnaisesta vitsailustaan ja yhdessä nauramisesta. Osallistujat antoivat toisilleen myönteistä palautetta hyvistä kommentteista sekä lomakkeeseen liittyvistä kehitysehdotuksista.

”Hän oli tosi hyvä tässä!”

”Tämähän oli ihan hauskaa. Toivottavasti tästä oli jotain hyötyä”

On mahdollista, että he saivat uudenlaisia näkökulmia itsestään ja oppivat myös toisistaan jotakin työskentelyn aikana.

4.7 Työpaja 2. – toimintaa tuottaville

Toinen työpaja toteutui huhtikuun alussa. Suunnitelmasta poiketen työpajan kesto lyhennettiin, sillä etäyhteyksin toteutettuna neljä tuntia kestävä rupeama olisi saattanut tuntua liian kuormittavalta. Lyhyemmässä ajassa saatiin tiivis läpimeno pienen tauon kera. Työpajassa edettiin kysymys kysymykseltä samassa tahdissa, jaetulta näytöltä. Lisäksi käytössä oli Padlet-sivu, jonne jokainen saattoi kirjoittaa kommentteja sen lisäksi, että sanoi niitä ääneen. Jo ennen varsinaista työpajaa kävin keskusteluja kollegoiden toiveita kuullen työpajan keston, muodon ja etenemistyylin suhteen. Päädyin ratkaisuun, jossa edetään jaetun näytön kautta kysymys kysymykseltä yhdessä. Keskustelua ja kommentointia tehtiin käsittelyssä olevaan kysymykseen liittyen vapaasti, joko suullisesti tai Padlettiin kirjaten. Osallistujat ohjattiin tekemään molemmat, jotta kommentit olisivat varmasti alkuperäisessä muodossaan kirjallisina ja toisaalta myös yhteinen keskustelu toteutuisi kaikkien osallistujien kesken.

4.8 Työpaja 2. – osallistujien palaute

Padletille kerätyn avoimen ja anonyymien palautteen sekä suullisen tilaisuudessa annetun palautteen mukaan Työpaja 2. oli osallistujien mielestä onnistunut. Työpajan aikana tapahtui kehittämistä ja koettiin samanarvoisuutta. Jokaisella oli yhtäläinen mahdollisuus kommentoida ja kaikki pysyivät kärryillä ja kuulolla, kun eteneminen tapahtui yhdessä. Osallistujat kuvailivat työpajan lopussa tunnetilaansa fiilismittarissa olevan vitsiksi tarkoitetun vaihtoehdon mukaan ”kuohkeaksi”, joten saatoinkin tulkita heidän olleen rennossa ja hausassa mielentilassa.

Suullisessa palautteessa hämmästeltiin yhteiskehittämisen hauskuutta.

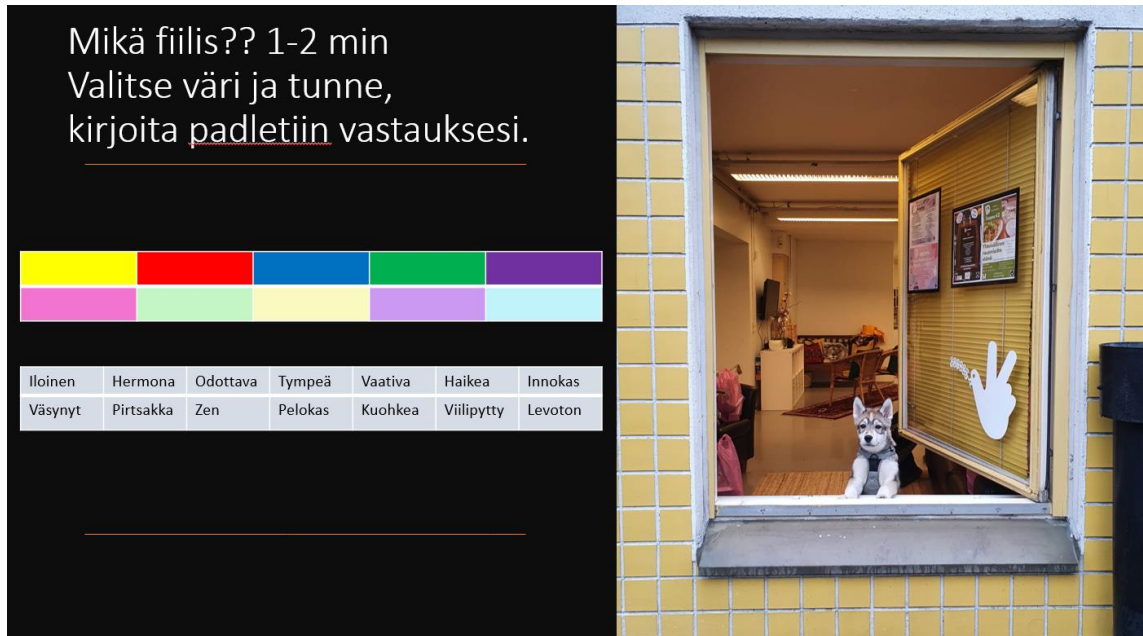
”En olis uskonut, että arvioinnin yhteiskehittäminen voi olla näin hauskaa!”

Lisäksi padlettiin kirjatun anonyymien palautteen mukaan työpaja oli hauska ja hyödyllinen.

”Tosi hyödyllinen ja hyvä kokonaisuus. Kiitos! Tuli olo, että sai oikeasti itse vaikuttaa. heräsi hyvää keskustelua.”

”Hauska työpaja, osallistavat menetelmät toimivat tällaisessa aika pitkässä työpajassa, hyvä kun voi sanoa ääneen tai kirjoittaa. Hyödyllinen aihe.”

”Hauskaa oli ja jotain saatiin aikaiseksikin!”

Kuva 3 Fiilismittarin avulla osallistujat pystyivät asettautumaan hetkeen oman tunteensa tunnistamisen kautta. Tunnetta ei ryhdytty sen enempää analysoimaan, jokainen sai olla läsnä sellaisenaan.

4.9 Työpajat – kokonaisuuden arviointi

Työpajoihin osallistuminen oli riittävää yhteiskehittämisen ja lomakkeen uudistamisen näkökulmasta. Covid19-pandemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset vaikuttivat etenkin kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvien intoon ja kykyyn osallistua yhteiskehittämiseen. Vaikka etäyhteyksien avulla kokoontuminen ja työskentely oli jossain määrin tuttua, jäi osallistujamäärä kuitenkin reilusti alle sen, mitä aluksi mukaan ilmoitettiin. Toisaalta yhteiskehittämisessä mukana olleet olivat erittäin sitoutuneita ja heittäytyivät todella suurella keskittymisellä sekä mielenkiinnolla työpajaan mukaan. He myös asettuivat kaikenlaisten vastaajien asemaan kyselyn sisältöä arvioidessaan. Osallistujat kertoivat mielipiteitään rohkeasti ja antoivat toisilleen hämmästyneen myönteistä palautetta osaamiseen ja oivaltamiseen liittyen.

Toimintaa tuottavien työpajasta antama palaute oli neutraalia ja positiivista, työpajan aikana tunnelma oli osallistujien mielestä rento, työpajan aikana naurettiin ja vitsailtiin. Tässä mielessä tavoite yhteiskehittämisestä innostavana ja yhteisöä yhdistävänä matkana tuntui toteutuvan jossain määrin. Kyselylomakkeen uudistamisen näkökulmasta tietoa saavutettiin työpajan aikana hyvin. Lomaketta arvioitiin sekä tiedon keruun että esteettömyyden ja käyttäjäsensitiivisyyden näkökulmasta. Toimintaan osallistuvien kommentteja arvostettiin ja niiden pohjalta heräsi monenlaista pohdintaa ja oivallusta. Toimintaa tuottavien omia mielipiteitä tuotiin esiin monipuolisesti, osittain keskustellen ja toisaalta työpajan Padlettiin suoraan kirjaten. Padlettiin

kirjaaminen helpotti aineiston anonyymiä analysointia ja toimi itsessään hyvänä dokumentointina yhteiskehittämistyöpajojen aineistoa analysoivalle taholle. Menetelmänä työpajat vaikuttivat toimivan tällä kertaa hyvin.

Hietalan tekstin mukaisesti yhteiskehittämisprosessissa on olennaista olla turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä sekä avoimesti läsnä. (Hietala ym. 2018, 39) Lisäksi yhdessä koetut onnistumisen tunteet ja osallistujien välillä vallitseva keskinäinen luottamus (Martela ym. 2017, 70) luovat otolliset kehykset onnistuneelle yhteiskehittämisprosessille. Näiden työpajojen aikana vallinneessa luottamuksellisessa ilmapiirissä uskallettiin tehdä radikaaleja nostoja ja rohkeitakin huomioita. Koettiin, että tilanne on turvallinen oman mielipiteen esiin tuomiselle. Yhteisiä onnistumisiakin mainittiin.

”Hauskaa oli ja jotain saatiin aikaiseksikin!”

5 KYSELYLOMAKKEEN UUDISTAMINEN

Diakonissalaitoksen asiakaskokemuskysely (Liite 4) oli kahdeksan sivua pitkä ja siinä oli kaksikymmentäkuusi kysymyskohtaa, joissa oli useampia monivalintakysymyksiä tai väittämiä. Kyselyn alussa perusteltiin, miksi kysely tehdään ja kiitettiin vastaajaa. Tämän jälkeen kyselyssä esitettiin väittämiä, joista vastaaja valitsi ne, jotka hän itse koki koskevan itseään. Kysely oli suunniteltu koko Diakonissalaitokselle, joten vastaaja saattoi olla asiakkaana, toimijana tai osallistujana missä tahansa Diakonissalaitoksen toiminnassa (Rinnekoti, Hoiva, Kansalaistointiminta jne.). Vastaajan elämänlaatua ja -tilannetta kuvaavia väittämiä esitettiin EuroHIS-8-elämänlaatumittarin muodossa. Lisäksi kartoitettiin vastaajan taustaa melko laajasti, useamman monivalintakysymyksen muodossa. Myös avoimien vastausten tyhjiä tekstikenttiä oli sisällytetty kyselyyn. Kyselyn väittämiin saattoi vastata Likertin asteikolla 1–5 tai 1–10.

EuroHIS-8-elämänlaatumittari kehitettiin kansallisia terveystutkimuksia varten tutkimuksista saadun tiedon kansainvälistä vertailua helpottamaan vuosina 1998–2003. Kehittäminen tapahtui Maailman Terveysjärjestön, WHO:n, Euroopan alueen terveystutkimus-hankkeen; European (Euro) health interview surveys, lyhennettynä HIS, aikana. Kyselyssä on kahdeksan väittämää, joihin vastataan Likertin asteikolla 1–5. Kyselyn avulla voidaan toteuttaa väestön terveydentilan nopeaa ja helppoa arviointia kohdentuen fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä sosiaalisiin suhteisiin ja elinympäristöön. (Gudex, Nosikov 2003, 145–159.)

STEAn kysely kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5) oli pituudeltaan neljän sivun mittainen. Kysymyksiä oli yhdeksässätoista kohdassa, joissa osassa oli useita väittämiä tai monivalintakysymyksiä. Kysymysten sisältö kohdentui toimintaan osallistumisen syihin, keston, muotoon, laatuun, kokemuksiin ja vastaajan omaan rooliin toiminnan parissa. Puolet kyselyn sisällöstä oli kohdennettu vastaajan taustan laajaan kartoittamiseen esittäen monivalintakysymyksiä ja väittämiä koskien taloudellista tilannetta, yhteiskunnallista asemaa, palveluihin ohjautumista ja yleistä hyvinvointia. Väittämiin sai vastata Likertin asteikolla 1–3, 1–4 tai 1–5. Monivalinnassa tehtiin merkintä yhteen tai useampaan palluraan.

5.1 Kyselylomakkeet muovauksessa

Prosessin aikana saavutettu ”omistajuus” suhteessa aiheeseen (Isola ym. 2018, 22) mahdollistui ymmärryksen syventyessä ja omien vaikuttamismahdollisuuksien konkretisoituessa kyselyn arvioinnin ja kommentoinnin aikana. Oma rooli saattoi näyttäytyä merkityksellisenä suhteessa kokonaisuuteen ja lopulliseen tuotokseen. Työpajaan osallistuvat ottivat alun esittelyn ja aiheeseen syventymisen jälkeen asiantuntijaroolin luontevasti haltuun.

Työpaja 1. osallistujat keskittyivät kehittämisen aikana sananmuotoihin sekä kysymysten loukkaavaan tai vaikeaselkoiseen sävyyn. Etenkin EuroHIS-8-elämänlaatumittarien kysymysten koettiin olevan muotoilultaan liian hankalia.

”Sananmuodot ovat hankalia ja ehkä vaikeasti ymmärrettävissä. Lisäksi pääkysymyksen muotoilu ei vastaa numeroasteikkokohdassa oleviin kysymyksiin. Pitäisi olla väittämiä, tai jotenkin muuten selkeämpi kokonaisuus.

”Tarmoa on outo ilmaisu ja voi olla vaikea ymmärtää, etenkin, jos ei osaa kunnolla suomea.”

Osallistujat esittivät kehitysehdotuksia tähän osioon.

”Onko teillä tarpeeksi jaksamista arkipäivän...”

”Jaksatteko hoitaa tarpeelliset arkipäivän asianne?” tms.

”Tarvitsetteko apua?”

”Tekstissä oleva ”elämääne varten” kalskahtaa.”

Lisäksi osallistujat pohtivat, miten kyselystä saatu tieto hyödyttää toiminnan eri osapuolia. He eivät ottaneet kantaa kyselyn pituuteen tai rakenteeseen vaan pohtivat, miksi tiettyjä kysymyksiä haluttiin kysyä tai miksi kaikkea ei kysytty. Esimerkiksi STEAn kyselyssä kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5) kysymyksen numero kaksitoista todettiin olevan aivan hyvä. Ihmetystä kuitenkin herätti, miksi oman äidinkielen kohdassa oli vain suomi, ruotsi ja jokin muu – vaihtoehdot ilman tarkentavaa kysymystä siitä, mikä tämä muu kieli on.

”12.Mikä on äidinkielesi?

suomi

ruotsi

jokin muu”

Osallistujien keskustelun lopputulemana oli, että kyselyyn vastaajan anonymiteetin säilymisen vuoksi ei kaikkea voi kysyä.

Kysymysten todettiin olevan osittain asenteellisia. Esimerkiksi Diakonissalaitoksen asiakaskokemuskyselyn (Liite 4) kohdassa neljätoista ja viisitoista esitetyissä väittämissä koettiin esiintyvän oletus siitä, että toimintaan osallistuvilla olisi tarve muutokselle tai jonkinasteiselle palvelulle/avulle.

”15. Millaisia muutoksia elämässäsi on tapahtunut toiminnassa mukana olon aikana?”

Osallistujien mielestä tällainen oletamus voitaisiin kokea häiritsevänä ja mahdollisesti loukkaavana.

”Taustasyyt ehkä vaikuttavat myös, niitä pitäisi ehkä avata? Liittykö muutokset toimintaan? Miten kokemus suhteutuu kokonaisuuteen, erilaisia elämänkohtaloita tulee eteen. Miksi oletetaan, että muutoksia pitäisi tulla? Odotetaanko, että niitä tulisi?”

Samana kyselylomakkeen kysymyskohdassa neljätoista askarrutti tulevaisuuteen liittyvä väittämä.

”Tulevaisuudessa asiani ovat paremmin”

Tämä kirvoitti esittämään kehitysehdotuksia muotoiluun.

”Uskon, että...

Luotan, että...

Toivon, että...”

Diakonissalaitoksen asiakaskyselylomakkeen (Liite 4) kysymyskohdassa neljätoista viimeiset väittämät koettiin myös olevan liian yksioikoisia ja erillään kyselylomakkeen kohteena olevasta toiminnasta.

”Minulla on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäni”

”Minulla on mahdollisuus vaikuttaa yhteiskuntaan”

Tässäkin tapauksessa ehdotuksia muotoilun selkiyttämiseen syntyi.

”Korjausehdotus: Mahdollisuuteni vaikuttaa on parantunut toiminnan myötä.”

Saman lomakkeen kysymyskohta kahdeksantoista esitti myös oletuksen vastaajan tavoittelemasta muutoksesta.

”18. Mikä toiminnassa on eniten auttanut sinua muutoksen tapahtumisessa”

Tämäkin muutoksen oletus aiheutti ärsyntyä ja keskustelutti työpajan osallistujia.

”Mitä muutosta haetaan? Ympäripyöreää? Onko oletuksena, että joku muutos tapahtuisi? Miksi?”

Likertin asteikko koettiin epäloogiseksi, sen ollessa joissain kohdissa 1–5 ja toisissa 1–10. Tämän todettiin helposti sekoittavan vastaajan mieltä.

Työpaja 2. aikana vahvistui kokemus siitä, että kyselyiden tulisi olla lyhyempiä ja kysymysten selkeästi muotoiltuja, jotta kyselyyn haluttaisiin vastata ja jotta se olisi itsenäisesti täytettävissä. Liian monimutkaiset muotoilut ja epäjohdonmukaisuus kysymysten asetteluissa tekee vastaamisesta vaikeaa ja saattaa luoda mielikuvaa vastaajasta, joka ei tue vastaajan minäkuvaa ja mielenhyvinvointia. Eniten hämmennystä aiheutti STEAn kyselyssä kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5) ollut yhteiskunnalliseen statukseen viittaava kysymys,

” 14. Ihmiset sijoittuvat yhteiskunnassa eri asemiin. Arvioi, mikä on sinun yhteiskunnallinen asemasi. Valitse yksi vaihtoehto väliltä 1-10.”

Tämä kysymys koettiin todella loukkaavaksi, leimaavaksi ja ahdistavaksi.

”Törkeyden huipentuma.”

Työpajassa käsiteltiin ensin Diakonissalaitoksen asiakaskokemuskyselyä (Liite 4), joka on organisaation itse laatima, koko organisaation toimintaa koskeva kysely. Kysely koski sisällöllään vain osittain kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvia. Ensimmäisessä kymmenessä kysymyksessä kartoitetaan vastaajan roolia suhteessa Diakonissalaitokseen sekä hänen taustojaan ja toimintapaikkojaan. Tämä seikka puhutti työpajassa.

”Aiheutti kävijöissä sekaannusta ja hämminkiä.”

”Kokemuksen mukaan, monelle nämä 10 ensimmäistäkin kysymystä on aika paljon ihmisille, joilla heikompi keskittymiskyky. Into lopahtaa jo siinä vaiheessa eikä riitä varsinaisiin kysymyksiin paukkuja.”

”Ekat kysymykset vieraannutti vastaajat, koska niin paljon asiaa, joka ei koskenut heitä esim. toimipaikka luettelot.”

Kyselyssä koettiin kaikkiaan olevan liikaa kysymyksiä. Niiden todettiin myös olevan epäloogisessa järjestyksessä. Kyselyssä on kaksikymmentäkuusi kysymyskohtaa ja osassa kysymyskohtia on useampia väittämiä.

”Kysymyspatteriston kysymykset ei hyvässä järjestyksessä ja kyselyssä on ihan liikaa kysymyksiä.”

”Kaiken kaikkiaan liikaa kysymyksiä?”

Kehittämisen aikana nousi esiin, että D-asematoimintaan kohdennettu kysely voisi olla toimivampi ratkaisu.

”Parempi olisi D-asemien oma kysely.”.

Osa kysymyksistä koettiin liian laajoiksi ja mm. terveyden käsitteen todettiin voivan aiheuttaa hämmennystä. Likert asteikon käyttö koettiin ongelmalliseksi ja kyselyyn sisältyvä EuroHIS-08-elämänlaatumittari hankalaksi, tämän tyyppisen tiedon tarve miellettiin osittain epäolennaiseksi ja toisaalta kyselyn rakenteen kannalta hankalaksi.

”Terveys saatetaan mieltää ainoastaan fyysiseksi.”

”Jo itse likert asteikolla arvioiminen koettiin monen mielestä hankalaksi. Monet eivät osanneet käyttää likertiä, ruksailivat sieltä täältä. 3-likert tai kyllä/ei vastaukset helpompia. Tieto ei ole vertailukelpoista tai luotettavaa jos kyselyyn on vastattu täysin mielivaltaisesti tai (vastaaminen) vaatii jatkuvaa tukea.”

Muutokseen ja merkityksellisyyteen liittyvät kysymykset ja väittämät nousivat tässäkin työpaikassa tapetille.

”Millaisia muutoksia elämässäsi on tapahtunut toiminnassa mukana olon aikana?”

”Toiminta on lisännyt merkityksellisyyttä elämään”

Kysymykset aiheuttivat samoja tunteita toimintaa tuottavien keskuudessa, kuin toimintaan osallistuvienkin keskuudessa. Työpaja 2. osallistujat komppasivat voimakkaasti Työpaja 1. aikana esitettyjä näkemyksiä.

”POIS! Miksi pitäisi muuttua? Jos esimerkiksi kaipaa vain yhteisöä mutta odote- taankin jonkun näköistä muutosta ihmisessä.”

”Merkityksellisyys on hankala hahmottaa ihmiselle.”

Seuraavaksi paneuduttiin STEAn kyselyyn kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5), joka oli kokonaisuudessaan lyhyempi ja jonka todettiin siltä osin motivoivan vastaajaa jaksamaan koko kyselyn läpi. Mahdollisina epäselvyyttä aiheuttavina tekijöinä nostettiin esiin vastausvaihtoehtojen kirjo ja kysymysten esittämät oletukset vastaajan tarpeista ja kyvyistä.

”4. Minkälaisia kokemuksia sinulla on toiminnasta viimeisen 12 kuukauden ajalta?

Tunnen olevani tervetullut

Olen kokenut oloni ulkopuoliseksi

Itsetuntoni on parantunut

Olen saanut uusia ystäviä

Olen saanut hyödyllistä tietoa tai apua arkielämään

Olen tutustunut ihmisiin, jotka ovat kokeneet samanlaisia asioita kuin minä

Olen muuttanut elämäntapojani terveellisemmiksi”

”7. Ovatko toiminnan ohjaajat tai muut kävijät neuvoneet tai rohkaisseet sinua ha- keutumaan seuraaviin palveluihin tai toimintaan?”

Tässäkin toimintaa toteuttavat henkilöt olivat samoilla linjoilla toimintaan osallistuvien henki- löiden kanssa.

”Oman itsetunnon arviointi vaatii aika paljon itsereflektiota ja kysymyksen asettelu olettaa sen itsetunnon olevan jotenkin huono=voi olla loukkaava joillekin.”

”Miksi pitää rohkaista? Olettaa jälleen ihmisten kaipaavan rohkaisua... Pitäisi olla myös vaihtoehto, ettei ole tarvinnut näitä palveluita.”

Työpajan aikana todettiin, että kysymyslomakkeen muotoilu kokonaisuudessaan kaipaisi myös selkeyttämistä ja yksinkertaistamista.

”Visuaalista hahmottamista asteikkoihin voisi parantaa esim. väreillä, kuvilla, joil- lain symbolilla. Mutta kysymykset yksittäin helpommin hahmotettavia kuin useat kysymykset allekkain ja hirveä ruudukko valintoja.”

”Hankalaa, kun pitää muuttaa vastaamisen tapaa (monivalinta, osavalinta jne).”

Työpaja 2:ssa sivuttiin tilaajan pyynnöstä myös THL:n Osallisuusindikaattoria potentiaalisena kyselylomakkeen osiona. Kohtaamispaikkatoiminnan tavoitteissa on osallisuuden kokemuksen vahvistuminen, joten sitä mittaava osuus koettiin luontevana ja tarpeellisena lisänä kyselyyn. THL:n osallisuusindikaattorin koettiin olevan ainakin D-asetoimintaa arvioitaessa tarkoituksenmukaisempi, kuin EuroHIS-8-elämänlaatumittarin.

THL:n osallisuusindikaattori on tekijänoikeussuojattu ja THL:n ohjeistuksen mukaan sitä on käytettävä myös kyselyiden osana sellaisenaan, muokkaamattomana. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen verkkosivu.)

5.2 Havainnot ja ehdotuksia

Työpajat menetelmänä toimivat toisistaan irrallisina ryhminä, joskin toisiinsa liittyvinä yksiköinä. Ne voivat olla keskenään erinäköisiä ja kestoisia. Työpajojen aikana saavutetut tulokset esitellään toisille ryhmille. (Kesämaa, Mattila 2021, 12–14.) Toteuttamassani arvioinnin yhteiskehittämisen prosessissa Työpajan 1., joka järjestettiin toimintaan osallistujille, tuotokset esiteltiin Työpaja 2. osallistujille. Työpaja 2., joka järjestettiin toimintaa tuottaville henkilöille, pohjautui näihin tuotoksiin. Ikävä kyllä Työpaja 2. tuotoksia ei aikataulullisista syistä voitu esittää Työpaja 1. osallistujille. Koostin yhteenvedon aineistosta itsenäisesti työpajojen jälkeen. Tämä tapahtui työpajoissa käytettyjen Padlet-sivujen ja niihin kirjattujen havaintojen ja kommenttien avulla. Yhteenvedon pohjalta muodostin kyselylomakkeen rungon (Liite 6).

Osan kysymyksistä koettiin molempien työpajojen aikana olevan hankalia, loukkaavia ja toimintaan huonosti linkittyviä. Jotkut kysymykset olivat työpajoihin osallistuneiden mukaan epäselvästi muotoiltuja tai niihin vastaaminen koettiin hankalaksi liian monimutkaisesti laadittujen asteikko- ja monivalintavaihtoehtojen vuoksi. Tiivistin ja muotoilin kyselyä ehdotusten mukaisesti.

Työpaja 1. aikana kysymyksiä hienosäädettiin, jotta kysymysten muotoilu ei olisi loukkaava, mutta haluttu informaatio saataisiin selville. Muutamia kysymyksiä toivottiin lisättävän Diakonissalaitoksen asiakaskokemuskyselyn (Liite 4) tarkastelun aikana.

”Mikä toiminnassa on eniten auttanut sinua?”

”Mikä toiminnassa on eniten vaikuttanut sinuun?”

Osaan kysymyksiä monivalintavastauksista haluttiin lisätä tarkentava kohta. Esimerkki tällaisesta kysymyksestä löytyi STEAn kyselystä kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville (Liite 5)

”13. Mikä on nyt työtilanteesi? Jos et löydä sopivaa vaihtoehtoa, kirjoita oma vastauksesi”

Tähän toivottiin lisättävän vaihtoehto, jonka avulla vastaaja kokee mahdollisuudekseen myös vastaamatta jättämisen. Keskustelussa todettiin, että usein ihmiset kokevat painetta vastata, vaikka ahdistuisivat kysymyksestä. Tämä voi osallistujien mukaan johtaa kyselyn keskeyttämiseen.

”Voi olla loukkaava, tähän pitäisi lisätä ”en halua vastata” – vaihtoehto”

Työpajassa 2. ehdotettiin kysymysten uudelleen järjestelyä. Kysymykset, joiden osalta vastaajan pitää itse ratkoa, koskevatko ne häntä, olisivat vasta kyselyn lopussa. Tällä haluttiin estää vastaajan kognitiivisen hahmotuskyvyn kuormittuminen heti kyselyn alussa. Motivaation vastaamiselle arvioitiin laskevan, jos kokemus omasta osaamisesta kyseenalaistuu heti alkumetreillä. Vapaaehtoistoimintaa ja -toimijuutta koskevat kysymykset haluttiin poistaa ja korvata parilla aiheeseen liittyvällä kyllä/ei -vastausvaihtoedon sisältävällä kysymyksellä.

”Olen ollut vapaaehtoisena D-aseamalla.”

ja

”Haluaisin toimia vapaaehtoisena.”

Työpajojen 1 ja 2 perusteella saatiin päätellä, että kyselyn toivottiin kohdentuvan ainoastaan D-asemien toimintaan ja olevan melko lyhyt. Toiminnan vaikutuksiin, osallisuuteen, toimijuuteen, yleiseen hyvinvointiin, toiminnan kehittämiseen ja arviointiin liittyvät kysymykset toivottiin paljon vähäisempään ja selkeämpään muotoon. Toimintaa toteuttavien työpajassa pohdittiin, halutaanko terveyteen liittyviä kysymyksiä lainkaan kysyä ja jos halutaan, voiko kysymyksen asetella muotoon

”...osallistuminen on edistänyt...”.

Kohderyhmän ja toiminnan tavoitteiden kannalta THL:n osallisuusindikaattorin koettiin olevan kyselyyn sisällytettynä toimivampi, kuin EuoroHIS-8-elämänlaatumittari. Jälkimmäinen koettiin vaikeaselkoisempana ja epäolennaisena sekä toimintaan osallistuvien että toimintaa tuottavien näkökulmasta. Loukkaavina koetut kysymykset haluttiin poistaa ja vastausten valinnanvaihtoehtoja kehittää.

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden näkökulmasta yhteiset projektit voivat hitsata erilaisia yhteisöjä tiiviimmiksi (Lerssi-Uskelin ym. 2011, 21). Koin, että työpajojen aikana, kyselylomakkeen yhteiskehittämisprosessissa tapahtui yhteisöä vahvistavaa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävää ajatustenvaihtoa, eriäviä mielipiteitä esitettiin ja siedettiin, yhdessä vitsailtiin ja lopulta saavutettiin onnistumisen kokemuksia yhdessä. Toisia osallistujia ja heidän mielipiteitään kunnioidettiin ja kohtaaminen oli arvostavaa.

5.3 Kyselylomakkeen viimeistely

Kyselylomakkeen rungon (Liite 6) viimeistely tapahtui yhteistyössä kansalaistoiminnan tuottajan, D-asetat – hankkeista vastaavan Saija Karjalan, kanssa. Yhteistä työpajaa toimintaan osallistuvien ja toimintaa tuottavien kanssa ei koettu tässä kohtaa tarpeelliseksi tai mahdolliseksi järjestää. Jatkuvasti muuttuvat Covid19-pandemiaan liittyvät rajoitukset eivät mahdollistaneet kokoontumista. Kyselyn toteuttaminen syksyllä 2021 ja sitä kautta saatu palaute arvioitiin riittäväksi ja hyväksi yhteiskehittämisen muodoksi tässä kohtaa.

Viimeistely koski yhteiskehittämisprosessin aikana kehitettyä kyselylomakkeen runkoa (Liite 6). STEAn kysely kohtaamispaikkatoimintaan (Liite 5) oli yhteiskehittämisprosessissa mukana ainoastaan tukemassa prosessia ja antamassa inspiraatiota.

5.4 Kyselyn sisältö

Kyselylomakkeen rungon (Liite 6) alussa vastaajalle kerrotaan kyselyn rakenne ja teemat, lisäksi vastaajalle avataan kyselyn tarkoitus. Tätä toivottiin molemmissa työpajoissa vastaajan motivoimiseksi ja kokonaisuuden selkeyttämiseksi heti alusta saakka.

Työpajoissa nousi esiin, että kyselyn avulla haluttaisiin tietää kohdennetusti D-asemien toimintaan liittyvien tavoitteiden saavuttamisesta. Tätä varten kyselyyn lisättiin kolme väittämää ja väittämiä täsmentävä avoin kysymyskohta, johon vastatauksen voi jättää halutessaan omin sanoin. Kummassakin yhteiskehittämisen työpajassa nostettiin esiin selkeyttä ja yhdenmukaisuutta läpi kyselyn, joten kaikkiin kyselyn väittämiin käytettiin vastausmahdollisuutena Likertin asteikkoa 1–5

Diakonissalaitoksen vaikuttavuuden arvioinnin ja mittaamisen työryhmältä saadun ohjeistuksen mukaan kyselylomakkeen runkoon (Liite 6) sisällytettiin tavoitteisiin linkittyvät väittämät:

- Kohdatuksi tuleminen – Koen tulleen kohdatuksi toiminnassa
- Tarpeenmukaisuus – Toimintaan osallistuminen on vastannut tarpeisiini
- Koettu vaikuttavuus – Määrittäyty tiimikohtaisten tulostavoitteiden mukaan

Osallisuusindikaattorin avulla mitataan osallisuuden kokemuksia, joiden on todettu heijastelevan yleiseen hyvinvointiin ja päinvastoin. (Isola, Leemann, Valtari 2019.)

D-asemat hankkeita koskevassa kyselyssä tavoitteiden saavuttamista mittaavat väittämät sisältyvät THL:n osallisuusindikaattoriin, joka päätettiin sisällyttää kyselylomakkeen runkoon (Liite 6). Päätös THL:n osallisuusindikaattorin sisällyttämisestä syntyi toimintaa tuottavien työpajan tulosten perusteella. Kyseisessä työpajassa todettiin, että osallisuusindikaattori mittaa toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin ja kehittämisen kannalta olennaisia seikkoja.

Kyselylomakkeen runkoon (Liite 6) haluttiin sisällyttää myös vastaajan taustaa kartoittavia kysymyksiä, joista olennaisimmaksi koettiin vastaajan ikä ja sukupuoli. Taustaa kartoitetaan raportoinnin ja toiminnan kehittämisen tueksi. Kyselyn loppuun lisättiin kaksi avointa tekstikohdtaa, joihin vastaaja voi halutessaan jättää kehitysehdotuksia toimintaan liittyen ja pääsee kertomaan mielipiteensä itse kyselystä. Molemmat kohdat nostettiin esiin toimintaan osallistuvien työpajassa ja koettiin erittäin tärkeiksi myös toimintaa tuottavien työpajassa.

6 PROSESSIN JA TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

OPINNÄYTETYÖPROSESSIN ARVIOINNIN NÄKÖKULMASTA

6.1 Arvioinnin yhteiskehittäminen – tavoitteiden saavuttamien tutkimuksellisesta näkökulmasta

Yhteiskehittämisprosesseille varsin usein tyypillistä on, että ne muuttuvat itse prosessin aikana ja uusia asioita nousee prosessiin. (Kaskinen ym. 2013) Yhteiskehittämisprosessi toteutui tässäkin tapauksessa odotetusti ollen poukkoileva ja eläväinen kokonaisuus. Erilaisia muuttujia pompahteli pintaan ja kokonaisuus haki muotoaan.

Yhteiskehittämisprosessiin voi innostaa yhteinen motivaatio (Martela ym. 2017, 166–167). Motivaatio saattoi tässä prosessissa olla yhteisön etua tavoitteleva tarve tehdä kyselylomakkeesta kaikkien näkökulmasta parempi. Yhteiskehittämisprosessin avulla tavoiteltu lopputulos kyselylomakkeen uudistamisesta saavutettiin. Uudistaminen tapahtui yhteiskehittämisen avulla tehokkaasti, olematta kuitenkaan raskasta tai vakavaa. Suurimpana ulkopuolisena vaikuttajana toimi Covid19-pandemia, joka alussa siirsi työpajojen toteutumista ja lopulta muutti työpajojen toteuttamismuotoa. Toisena merkittävänä vaikuttajana oli toimintaa tuottavien työhön liittyvät tehtävät, joiden priorisoinnin vuoksi työpajoja siirrettiin eteenpäin. Tavoitteeksi asetettiin, että kaikki halukkaat voisivat osallistua yhteiskehittämiseen.

Itseohjautuvuusteorian mukaisista onnen palikoista, eli omaehtoisuudesta, kyvykkyydestä ja yhteisöllisyydestä (Deci ym. 2000, 68–78), onnistuttiin yhteiskehittämisen aikana poimimaan mukaan kaikki. Yhteiskehittämisprosessi oli näin ollen kokemukseni mukaan onnistunut. Osallistujat olivat prosessissa omaehtoisesti ja vapaaehtoisesti mukana. Mahdollisuus kuulua ja vaikuttaa itse valitsemaansa yhteisöön todentui. Kyvykkyyttä kehittää taidokkaasti yhteisölle tärkeää lomaketta esiintyi. Bonuksena onnistumisen kokemuksiakin saavutettiin.

Tutkimukseen saatu aineisto oli nähdäkseni riittävää kyselylomakkeen kehittämiseksi. Tämä johtui osaltaan yhteiskehittämiseen osallistuneiden sitoutumisesta, heittäytymisestä ja kyvystä asettua kaikenlaisten vastaajien asemaan. Työpajoissa oli arvostava ja innostunut tunnelma, niissä uskallettiin sanoa omia mielipiteitä ja kunnioittaa myös toisten ajatuksia. Keskittyminen itse aiheeseen toteutui hyvin. Tässä oli suurena apuna etenkin toimintaa tuottavien työpajassa

käytössä ollut Padlet ja mahdollisuus kirjoittaa itsenäisesti omia ajatuksia kyselylomakkeeseen liittyen. Näin tieto saatiin myös tallennettua sellaisenaan, osallistujien itsensä haluamassa muodossa, poukkoilematta toisiin aiheisiin ja asioihin.

6.2 Kyselylomakkeen yhteiskehittäminen kohtaamispaikkatoiminnassa – tavoitteiden saavuttaminen tilaajan näkökulmasta

Tilaajan näkökulmasta yhteiskehittämisen prosessi onnistui kyselylomakkeen osalta tavoitteet ylittävästi. Alkuperäisessä tavoitteessa määriteltiin lomakkeen viimeistelyn ja testauksen jäävän tilaajalle, mutta lomake saatiin työpajojen ja viimeistelyn aikana muokattua kyselylomakkeen rungoksi (Liite 6). Rungon saattoi sellaisenaan viedä Webropol-alustalle ja sieltä edelleen jaettavaksi toimintaan osallistuville.

Syksyllä 2021 Webropoliin viedyn ja D-asevilla toteutetun osallistujakyselyn koettiin spontaanin suullisen palautteen perusteella olevan riittävän informatiivinen. Lomakkeen todettiin olevan loogisesti etenevä, hyvin jaksotettu, selkeästi ohjeistettu, ymmärrettävä ja sopivan pituinen.

“Oli ymmärrettävä.”

“Ei ollut liian pitkä.”

Diakonissalaitoksen koko kansalaistoiminnan säännöllisissä tapaamisissa sivuttiin yleisen vaikuttavuuden mittaamiseen liittyvän keskustelun lomassa kyselyä ja sen toimivuutta. Tässä keskustelussa opinnäytetyön aikana toteutunut yhteiskehittämisprosessi koettiin merkitykselliseksi niin osallisuuden, kuin itse lomakkeen käytettävyydenkin näkökulmasta. Aiheen todettiin olevan todella tärkeä. Kyselylomakkeen rungon yhteiskehittämisen arveltiin hyödyttävän Diakonissalaitoksen toiminnan vaikuttavuuden mittaamista ja arviointia laajemminkin.

Osallisuuden kokemusten mahdollistaminen ja mittaaminen on kansalaistoiminnalle tärkeää, jolloin osallisuuden toteutuminen itse kyselyä kehittäessä koettiin onnistumiseksi. Aiempien kyselyjen loukkaavaksi koettu sävy oli todennäköisesti näin ollen lieventynyt tai poissa. Kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvien osallistuminen kyselylomakkeen sisällölliseen kehittämiseen oli osallisuutta mahdollistava ja kyselyn esteettömyyttä sekä sensitiivisyyttä lisännyt

tekijä. Tarvittavan ja olennaisen informaation saavuttaminen kohtaamispaikkatoiminnan kehittämiseksi mahdollistui toimintaa tuottavien osallistumisen kautta.

6.3 Käyttäjäpalaute - kehitysehdotuksia

Käyttäjäpalauteessa nousi esiin joitakin puutteita. Kysely koettiin vaikeaselkoiseksi suomen kieltä heikosti puhuville. Kyselyn sisältämät käsitteet, erityisesti THL- osallisuusindikaattorin osalta, olivat liian vaikeita ja abstrakteja. Koettiin, että samaa asiaa kysyttiin useaan kertaan, eri tavoilla, joka aiheutti turhautumista. Kyselyä ei vastaajajoukon palautteen mukaan sisällöllisesti koettu loukkaavaksi.

“Aina näissä on sellaisia vähän epäselviä kohtia.”

“Tässä kysytään samaa asiaa monta kertaa eri sanoilla.”

Kyselylomakkeeseen vastattiin hyvin ja lähes jokainen vastaaja jaksoi vastata kaikkiin kysymyksiin. Vastaajat olivat myös ymmärtäneet, että on mahdollista valita ja kirjoittaa avointa palautetta.

Teknisiä ongelmiaakin ilmeni. Kysely laadittiin Webropol-alustalle, jonka täyttäminen ei kaikilta toimintaan osallistuvilta itsenäisesti onnistu. Näin ollen lomake päätettiin myös tulostaa, antaa vastaajille täytettäväksi, kerätä täytetyt lomakkeet yhteen palautelaatikkoon anonymiteetin säilyttämiseksi ja viedä henkilökunnan toimesta Webropoliin. Tulostuksen yhteydessä kaksi viimeistä kysymystä eivät tulostuneet, joten avoimena palautteena annettu tieto toiminnan kehittämisestä ja itse lomakkeesta jäi tällä kyselykierroksella osittain saamatta.

6.4 Oma näkökulma

Palautteen perusteella prosessi oli onnistunut, joskin sen voisi kokonaisuudessaan aloittaa alusta. Kysely koettiin sopivan pituiseksi, loukkaamattomaksi ja informatiiviseksi. Kuitenkin osa vastaajista koki kyselyn käsitteiltään edelleen liian abstraktiksi, itseään toistavaksi ja heikosti suomea puhuville mahdottomaksi täyttää ilman avustajaa tai avustajan kanssa. Jäin pohtimaan, onko kysely aidosti vieläkin riittävän käyttäjäsensitiivinen, vaikei sitä enää

koettukaan loukkaavaksi, liian pitkäksi tai sekavaksi? Saadaanko kyselylomakkeen kautta riittävä informaatio, jos osa vastaajista ei ymmärrä kysymyksiä? Jääkö juuri heidän äänensä, jotka usein muutenkin ovat syystä tai toisesta jääneet kuulumattomiin jälleen kuulematta, vaikka keskittymiskyky, kokonaisuuden hahmottaminen ja loukkaamattomat kysymykset eivät karsikaan vastaajia pois? Pohdittavaa on toki siinäkin, miten kyselyiden vastaukset ovat toisiinsa nähden vertaamiskelpoisia, mikäli kyselyä sisällöllisesti lähdetään muokkaamaan radikaalisti johonkin toiseen suuntaan. Saadaanko vaikuttavuutta mitattua luotettavasti, mikäli vaikuttavuuden mittaristo, joka tässä tapauksessa on liian abstraktiksi koettu THL- osallisuusindikaattori, vaihdetaan toiseen? Voiko osallisuuden kokemusta, joka kohtaamispaikkatoiminnan yhteisöön kuulumisen muodossa voisi olla mahdollinen, mitata, jos osallisuus, yhteisö ja yhteisöön kuulumisen käsitteinä ovat liian kaukaisia? Onko sellaista mittaria, joka voi toimia kaikille yhteisöön kuuluville, jos yhteisö on aidosti moninainen ja koostuu erilaisista, eritaustaisista yksilöistä. Mittaamisen tulee mahdollisesti jatkossakin tapahtua usean erilaisen mittarin avulla.

Tutkimuksellisesta näkökulmasta kyselylomakkeen yhteiskehittämistä kohtaamispaikkatoiminnassa voisi tutkia lisää. Kiinnostavaa on, miten kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvat kokevat kyselyyn vastaamisen, kun ovat itse olleet kyselyä kehittämässä tai mikä on kohtaamispaikkatoimintaa tuottavien kokemus kyselyn toteuttamisesta yhteiskehittämisen prosessin jälkeen. Suuremmalla ja mahdollisesti heterogeenisemmällä osallistujajoukolla kysely voisi sisällöllisesti palvella kattavampaa vastaajajoukkoa entistä sensitiivisemmin. Tämä voisi tukea myös erilaisten ihmisten kiinnittymistä syvemmin yhteisöön, osallisuuden kokemuksiin ja toimijuuden sekä aiheen “omistamisen” äärelle. Monipuolisempi joukko voisi kokea toiminnan omakseen ja kyselyn itseään koskeväksi.

7 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa kohtaamispaikkatoimintaan soveltuva kyselylomake, joka on selkeä, sopivan pituinen ja käyttäjäsensitiivinen. Tämän saavuttamiseksi haluttiin osallistaa kyselyn vastaajat ja kyselyn toteuttajat, eli D-asemien kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvat ja – toimintaa tuottavat henkilöt.

Yhteiskehittämisen prosessissa on tärkeää saavuttaa aito yhdenvertaisuuden kokemus (Hietala ym. 2018, 33). Näkemykseni mukaan tässä kyselylomakkeen yhteiskehittämisen prosessissa tähän yhdenvertaisuuden kokemukseen päästiin. Prosessiin osallistuneille järjestettiin omat työpajat. Joka saattaa herättää pohtimaan aidon yhdenvertaisuuden toteutumista. Työpajat olivat kuitenkin rakenteeltaan pitkälti yhteneväiset. Työskentelyvaihe toteutui molemmissa Padlet-alustalla ja työpajat olivat kestoltaan lähes saman pituisia. Toimintaa tuottavien työpaja pohjautui toimintaan osallistuvien työpajasta saatuihin kommentteihin ja mielipiteisiin. Covid19 -pandemia sekoitti pakkaa ja työpajoja karsittiin. Toimintaan osallistuvien työpajaan osallistui ainoastaan D-asema Kannelmäen toimintaan osallistuvia. Tämä yksipuolista kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvien joukkoa ja ehkä myös työpajan aikana jaettuja kokemuksia. Mielestäni tämä seikka korjaantui viimeistään toimintaa tuottavien työpajassa. Tässä työpajassa osallistujilla oli tiedossaan palautetta aiempiin kyselyihin liittyen myös muiden D-asemien osalta. Lisäksi heillä oli tietoa ja kokemuksia kyselylomakkeiden haasteista vastaajienkin näkökulmasta.

“Ei ole osattu täyttää lomaketta.”

“On jätetty kesken, koska (kysely) on liian pitkä”

Tämän perusteella luotan, että monenlaisten toimintaan osallistuvien ääni tuli kuuluviin ja huomioituksi.

Itseohjautuvuusteorian mukaista perustarpeita tyydyttävää osallisuutta, joissa ydinkohtina mainitaan omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys (Deci & Ryan 2000, 68–78), tuntui toimintaan osallistuvien palautteen perusteella tapahtuneen. Tätä näkökulmaa tutkin opinnäytetyössäni yhteiskehittämisen prosessiin liittyen. Olin asettanut edellä mainitut kokemukset tavoitteeksi itse prosessin aikana saavutettuihin kokemuksiin lukeutuviksi osallisuuden todentajiksi. Työpajan aikana annettiin puolin ja toisin kyvykkyyttä ja osaamista myönteisesti huomioivaa palautetta, osallistujat olivat omaehtoisesti paikalla ja kyvykkäitä asettumaan muiden asemaan

sekä toistamaan heiltä kuulemiaan mielipiteitä ja palautetta. He havaintojeni mukaan kokivat kuuluvansa yhteisöön, jonka äänenä toimivat ja jota halusivat olla mukana kehittämässä. Toimintaa tuottavat olivat mukana työnsä puolesta, kaikki eivät osallistuneet, joten omaehtoisuuden voidaan olettaa toteutuneen, osallistujat olivat paikalla omasta tahdostaan. Toimintaa tuottavat olivat toki paikalla osittain myös työnsä puolesta. Kehittäminen koettiin ilmeisesti yhteisön kannalta myös merkitykselliseksi. Yhteisöllisyyden kokemus saattoi ilmentyä nauruna ja rohkeina mielipiteiden ilmi tuomisena. Lisäksi rentoa yhteistä kokemusta ilmaistiin tunnemitarin ilmaisun, vitsikkääksi tarkoitetun, eikä edes varsinaisen tunteen “kuohkea” käyttämisen muodossa.

Tilaajan asettama tavoite käyttäjäsensitiivisestä ja riittävää informaatiota saavuttavasta tutkimuslomakkeesta saavutettiin. Lomaketta ei koettu loukkaavaksi, liian pitkäksi tai sekavaksi. Lomake saatiin valmiiksi ja kohtaamispaikkoihin käyttöön yhteiskehittämisen prosessin aikana.

LÄHTEET

- Diakonia ammattikorkeakoulun verkkosivusto, viitattu 5.8.2021 <https://www.diak.fi/>
- Diakonissalaitoksen verkkosivu. Viitattu 5.8.2021 <https://www.hdl.fi/meista/>
- Diakonissalaitoksen verkkosivu. Viitattu 18.10.2021 <https://www.hdl.fi/blog/jokaisella-ihmisarvoinen-elama/>
- Hagman, Katja & Hirvikoski, Tuija & Wollstén, Piia & Äyväri, Anne 2018. Yhteiskehittämisen käsikirja. Espoon kaupunki. URN:ISBN:978-951-857-776-1/
- Hietala, Outi & Kauppila, Reijo & Karjalainen Jarno & Kinnunen, Seija 2018. Sosiaalisen kuntoutuksen yhteiskehittäminen työntekijöiden ja johdon näkökulmasta: Osallisuuden, oppimisen ja ammatillisen kasvun mahdollisuuksia. THL Työpaperi. URN_ISBN_978-952-343-088-4.pdf (1.617Mt)
- Isola, Anna-Maria. & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf (3.297Mt)
- Isola, Anna-Maria & Koivisto, Juha & Lyytikäinen, Merja 2018. Osallisuus kuuluu kaikille: Innokylän innovaatiokatsaus. THL URN_ISBN_978-952-343-077-8.pdf (836.8Kt)
- Isola, Anna-Maria & Leemann, Lars & Valtari, Salla 2019. Blogikirjoitus. Viitattu 31.8.2021 <https://blogi.thl.fi/nama-10-vaittamaa-kertovat-kuinka-osallinen-olet/>
- Isola, Anna-Maria & Mäntylä, Erika & Nousiainen, Marko 2019, Keittiöt ilman rajoja. Yhteinen keittiö -hankkeen osallisuusvaikutusten arviointi. THL Työpaperi. Viitattu 18.10.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137967/URN_ISBN_978-952-343-304-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Isola, Anna-Maria 2021. Avoimet tilat – ihmiset kohtaavat ja elämänpiiri laajenee. THL Artikkelit. Viitattu 21.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/avoimet-tilat-ihmiset-kohtaavat-ja-elamanpiiri-laajenee>
- Isola, Anna-Maria & Leemann, Lars. Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta. 10 vääntämää osallisuuden kokemuksesta. Tutkimusartikkeli. THL:n verkkosivu. Viitattu 23.11.2021 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>
- Jalonen, Harri 2019. Julkisten palvelujen yhteiskehittäminen – kaunista puhetta vai suomalaisen julkishallinnon arkea? Hallinnon tutkimus. Vsk. 38, nro 4, 305–311
- Kaartinen, Heidi 2017. Blogikirjoitus. Viitattu 23.4.2021 <https://blogi.thl.fi/osallisuus-aineentonta-energiaa/>
- Karjalainen, Jarno 2019. Arvio toimintamallista: Yhteiskehittäminen sosiaalisessa kuntoutuksessa ja sosiaalityössä, Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokra (THL). Tutkimusartikkeli. Viitattu 18.10.2021 <https://innokyla.fi/sites/default/files/2020->

03/Arvio%20toimintamallista_Yhteiskehitt%C3%A4minen%20sosiaalisessa%20kuntoutuksessa%20ja%20sosiaality%C3%B6ss%C3%A4%2018.10.2019.pdf

Kaskinen, Tuuli & Korhonen, Satu & Mokka, Roope 2013. Peloton yhteiskehittämisen työkirja. Viitattu 15.2.2021 https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2014/03/peloton_yhteiskehitt%C3%A4misenty%C3%B6kirja-1.pdf

Kesämaa, Heli & Mattila, Marita 2021. Ideariihi häkkäys jomit. Yhteiskehittämisen opas opettajille. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ISBN: 978-952-344-321-1 (PDF)

Hämäläinen, Riitta-Maija & Leemann, Lars 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut: pohdintaa käsitteiden sisällöstä. Julkaisussa: Yhteiskuntapolitiikka-lehti 2016: 5, s.586–594 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016102725606>

Lerssi-Uskelin, Jaana & Vanhala, Anna & Vähätiihto, Heli 2011. Kohti innostunutta työyhteisöä. Työterveyslaitos. Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-261-100-0>

Martela, Frank 2014. Blogikirjoitus. Viitattu 15.2.2021. <https://frankmartela.fi/2014/04/04/itseohjautuvuusteoria-eli-kolme-vastausta-siihen-mika-tekee-ihmisen-onnelliseksi/>

Martela, Frank (ja 20 muuta) 2017. Itseohjautuvuus: Miten ohjautua tulevaisuudessa? (E-kirja) Alma talent. Helsinki.

Mäntysaari, Mikko 2001. Arviointi sosiaalipalveluissa. Katsaus arvioinnin peruskysymyksiin. Stakes, FinSoc Työpapereita 3/2001. Helsinki. ISBN 951-33-1205-4. ISSN 1455-9064

Gudex Claire & Nosikov, Anatoli 2003. EUROHIS: Developing Common Instruments for Health Surveys. IOS Press, Amsterdam, Hollanti. Ss. 145–159

Suomen Diakoniaopiston verkkosivu. Viitattu 5.8.2021: <https://www.sdo.fi/tietoa-meista/>

Pusa, Tiina 2014. Kohtaamistaide: Käsikirja ohjaajalle. Laurea Julkaisut 22. Laurea-ammattikorkeakoulu. URN:ISBN:978-951-799-332-6

Deci, Edward & Ryan, Richard 2000. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>

Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki

8 LIITTEET

Liite 1: Lomake, Tutkittavan informointi – kohtaamispaikkatoimintaa tuottavat

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Arvioinnin yhteiskehittäminen kohtaamispaikkatoiminnassa

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan arvioinnin yhteiskehittämistä ja kyselylomakkeen yhteiskehittämistä käyttäjäsensitiivisempään muotoon. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette osallistuneet kohtaamispaikkatoiminnan tuottamiseen ja näin ollen mahdollisesti myös kohtaamispaikkakyselyn toteuttamiseen. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta oikeuksiinne tai kohteluunne yhteisön toiminnan järjestäjänä.

Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruuttatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerätyt tiedot tullaan hävittämään.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on laatia käyttäjäsensitiivinen kysely kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville, jonka avulla saadaan myös mahdollisimman paljon informaatiota toiminnan vaikuttavuudesta ja kehittämisestä edelleen.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus toteutetaan osana Diakonissalaitoksen D-asema Kannelmäki – monikulttuurinen yhteisötoiminta ja osaaminen – hanketta. Kohtaamispaikkakyselyä voidaan hyödyntää jatkossa myös muiden Diakonissalaitoksen toimintojen parissa. Tutkimuksesta vastaa Diakonissalaitoksen D-asema hankkeessa yhteistyöntekijänä toimiva Taru Tuomola. Humanistinen ammattikorkeakoulu tarjoaa ohjausta tutkimuksen edetessä.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimukseen osallistuminen kestää 4 tuntia (sisältää tauon/tauoja).

Tutkimus toteutetaan toiminnallisin menetelmin työpajan muodossa. Työpajassa tullaan tuomaan esiin toimintaan osallistuvien näkökulmia ja ideoita vaikuttavuuden arviointiin, tässä tapauksessa liittyen kohtaamispaikkakyselyyn. Keskustelun, havainnoinnin ja toiminnallisten tehtävien avulla tullaan kehittämään kyselyä edelleen käyttäjäsensitiivisempään ja mahdollisimman informaatorikkaaseen muotoon.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Tutkimuksen avulla voit olla mukana kehittämässä kohtaamispaikkakyselyä käyttäjäsensitiivisemmäksi sekä vaikuttaa sen sisältöön.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Kysymyksessä on opinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Tutkimustyöt julkaistaan, niihin viitataan ja niitä hyödynnetään mm. toiminnan kehittämisessä, Diakonissalaitoksen toiminnan edistämiseksi esimerkiksi kilpailutuksissa tai hankehauissa, sekä kiinnostuksen herättämisessä ja aiheiden nostamisessa yhteiskunnan, tiedeyhteisön ja sidosryhmien tietoisuuteen.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Taru Tuomola

Puh. +358 50 3077150

Sähköposti: taru.tuomola@hdl.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: lehtori

Nimi: Juha Nikkilä

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän kampus

Puh. +358 400 349276

Sähköposti: juha.nikkila@humak.fi

Liite 2: Lomake, Tutkittavan informointi – kohtaamispaikkatoimintaan osallistuvat

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Arvioinnin yhteiskehittäminen kohtaamispaikkatoiminnassa

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan arvioinnin yhteiskehittämistä ja kyselylomakkeen yhteiskehittämistä käyttäjäsensitiivisempään muotoon. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette osallistuneet kohtaamispaikkatoimintaan ja näin ollen mahdollisesti myös kohtaamispaikkakyselyyn D-asema Kannelmäessä. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta oikeuksiinne tai kohteluunne D-asema Kannelmäen yhteisön jäsenenä.

Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruuttatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on laatia käyttäjäsensitiivinen kysely kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville, jonka avulla saadaan myös mahdollisimman paljon informaatiota toiminnan vaikuttavuudesta ja kehittämisestä edelleen.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus toteutetaan osana Diakonissalaitoksen D-asema Kannelmäki – monikulttuurinen yhteisötoiminta ja osaaminen – hanketta. Kohtaamispaikkakyselyä voidaan hyödyntää jatkossa myös muiden Diakonissalaitoksen toimintojen parissa. Tutkimuksesta vastaa Diakonissalaitoksen D-asema hankkeessa yhteisötyöntekijänä toimiva Taru Tuomola. Humanistinen ammattikorkeakoulu tarjoaa ohjausta tutkimuksen edetessä.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimukseen osallistuminen kestää 2 tuntia (sisältää tauon/tauoja).

Tutkimus toteutetaan toiminnallisina menetelmin työpajan muodossa. Työpajassa tullaan keskustelun, havainnoinnin ja toiminnallisten tehtävien avulla tuomaan esiin toimintaan osallistuvien näkökulmia ja ideoita vaikuttavuuden arviointiin, tässä tapauksessa liittyen kohtaamispaikkakyselyyn.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Tutkimuksen avulla voit olla mukana kehittämässä kohtaamispaikkasi toimintaa käyttäjäsensitiivisemmäksi.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Kysymyksessä on opinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Tutkimustyöt julkaistaan, niihin viitataan ja niitä hyödynnetään mm. toiminnan kehittämisessä, Diakonissalaitoksen toiminnan edistämiseksi esimerkiksi kilpailutuksissa tai hankehauissa, sekä kiinnostuksen herättämisessä ja aiheiden nostamisessa yhteiskunnan, tiedeyhteisön ja sidosryhmien tietoisuuteen.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Taru Tuomola

Puh. +358 50 3077150

Sähköposti: taru.tuomola@hdl.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: lehtori

Nimi: Juha Nikkilä

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän kampus

Puh. +358 400 349276

Sähköposti: juha.nikkila@humak.fi

Liite 3: Lomake, Tutkittavan suostumus

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Arvioinnin yhteiskehittäminen kohtaamispaikkatoiminnassa

Tutkimuksen toteuttaja: Humanistinen ammattikorkeakoulu

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Taru Tuomola

Puh. +358 50 3077150

Sähköposti: taru.tuomola@hdl.fi

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: lehtori

Nimi: Juha Nikkilä

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän kampus

Puh. +358 400 349276

Sähköposti: juha.nikkila@humak.fi

Minua _____ on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on laatia käyttäjäsensitiivinen kysely kohtaamispaikkatoimintaan osallistuville, jonka avulla saadaan myös mahdollisimman paljon informaatiota toiminnan vaikuttavuudesta ja kehittämisestä edelleen.

Olen saanut tutkimustiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerätyt tiedot tullaan hävittämään.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Tutkimuksessa ei käsitellä henkilötietoja.

_____, ____ . ____ . _____
Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Liite 4: Diakonissalaitoksen asiakaskysely 2019

Diakonissalaitos
 Asiakaskysely 2019 Kansalaistoiminta

Diakonissalaitos haluaa kehittää toimintaansa, ja kerää siksi asiakaspalautetta toiminnassa mukana olevilta. Kysely on anonyymi, emme tule tietämään ketkä ovat vastanneet mitään.

Kyselyssä kysytään jotakin taustatietoja ja missä toiminnassa olet ollut mukana. Kysymme minikäsitseksi koet hyvinvointisi tällä hetkellä EuroHisä-kyselyn kysymyksillä. Haluaisimme myös tietää minikäsitseksi olet kokenut toiminnan saaneen aikaan elämässäsi ja pyydämme kokonaisarvosanaa toiminnasta. Voit myös kirjoittaa meille sanallista palautetta, rousuja tai risuja.

Kiitos, että jaat meille kokemuksiasi ja osallistut toiminnan kehittämiseen!

1. Missä toiminnassa olet mukana?

- D-asemat
- Amigo nuorten mentorointi
- Kummiperhehoiminta
- Seniori-Vamos
- Vapaaehtoistoiminta palveluyksiköissä
- Muu, mikä?

2. Missä D-aseman toimintayksikössä?

- D-asema Kallio
- D-asema Kannelmäki
- D-asema Kontula

3. Missä roolissa vastaat kyselyyn?

- Amigo tai Kummiperhehoiminnan nuori
- Amigo mentorointi tai Kummiperhehoiminnan kummiperhe

4. Minkä palvelun toiminnassa olet mukana?

- Hoivan asumispalvelut
- Hoivan ikäihmisten palvelut
- Hoivan päihdepalvelut
- Paperittomat
- Hirundo
- Psyko-traumatologian keskus
- Vamos työllistämispalvelut
- Muu, mikä?

5. Minkä Asumispalveluyksikön toiminnassa olet mukana?

- Auroratalo
- Hajautettu asuminen, Helsinki
- Kuninkaankallio 3. ja 4. kerros
- Kuninkaankallio tuettu asuminen
- Lehmustupa
- Malmikoti
- Naisten asumisyksikkö
- Saarnitupa
- Sanerivakoti
- Vanha Paloasema
- Hajautettu asuminen, Järvenpää

6. Minkä ikäihmisten yksikön toiminnassa olet mukana?

- Alppitupa
- Hoiva Väikki 2. kerros
- Kotikallion hoivakoti
- Kyläkallion hoivakoti
- Leenankoti
- Salla hoivakoti

7. Minkä Päihdepalveluyksikön toiminnassa olet mukana?

- Breikki Lahti
- Breikki Tampere
- Päihdepalveluyksikkö Alppikatu
- Päihdepalveluyksikkö Hja
- Terveystuontu pääkaupunkiseudulla

8. Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

9. Mihin ikäryhmään kuulut?

- alle 18
- 18-29
- 30-62
- 63-79
- 80 tai yli

10. Kuinka pitkään olet ollut mukana tässä toiminnassa?

- Alle 6 kuukautta

- 6 kk - 1 vuosi
- 1-3 vuotta
- 3-10 vuotta
- Yli 10 vuotta

11. Seuraavilla kolmella kysymyksellä kysymme kokemustanne elämäntilastanne EuroHis-8-kyselyllä.

Pyydämme Teitä arvioimaan elämäntilastanne, terveyttänne ja muita arkielämäntilastoja kahden viime viikon aikana.

	1 Erittäin huonoksi	2 Huonoksi	3 Ei hyväksi eikä huonoksi	4 Hyväksi	5 Erittäin hyväksi
Miltäiseksi arvioitte elämäntilastanne?	☐	☐	☐	☐	☐

12.

	1 Erittäin tyytymätön	2 Melko tyytymätön	3 Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	4 Melko tyytyväinen	5 Erittäin tyytyväinen
Kuinka tyytyväinen olette terveyteenne?	☐	☐	☐	☐	☐

13. Missä määrin olette viimeisten kahden viikon aikana kokenut seuraavia asioita?

	1 Ei lainkaan	2 Vähän	3 Kohtuullisesti	4 Lähes riittävästi	5 Täysin riittävästi
Onko Teillä riittävästi tarmoa arkipäivän elämäänne varten?	☐	☐	☐	☐	☐
Onko Teillä tarpeeksi rahaa tarpeisiinne nähden?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka tyytyväinen olette nykyynne selviytyä päivittäisistä toiminnoistanne?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka tyytyväinen olette itseenne?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka tyytyväinen olette ihmisuhteisiinne?	☐	☐	☐	☐	☐
Kuinka tyytyväinen olette asuinalueenne olosuhteisiin?	☐	☐	☐	☐	☐

14. Millaisia muutoksia elämässasi on tapahtunut toiminnassa mukana olon aikana?

	1 Huonontunut selvästi	2 Muuttunut jonkin verran kielteiseksi	3 Pysynyt ennallaan	4 Jonkin verran myönteinen muutos	5 Parantunut selvästi
Elämä yleensä	☐	☐	☐	☐	☐
Psyykinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐
Fyysinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐
Toimintakyky	☐	☐	☐	☐	☐
Suhteet perheeseen	☐	☐	☐	☐	☐
Suhteet ystäviin ja kavereihin	☐	☐	☐	☐	☐
Kokemus itsestä	☐	☐	☐	☐	☐

15. Millaisia muutoksia elämässasi on tapahtunut toiminnassa mukana olon aikana?

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 En samaa enkä eri mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä
	☐	☐	☐	☐	☐

17. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 En samaa enkä eri mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä
Toiminta on lisännyt merkityksellisyyttä elämään	☐	☐	☐	☐	☐
Koen tulevani kohdatuksi toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐

18. Mikä toiminnassa on eniten auttanut sinua muutoksen tapahtumisessa?

19. Mistä haluat antaa hyvää palautetta Diakonissalaitoksen vapaaehtoistoiminnalle?

20. Mitä kehitettävää Diakonissalaitoksen vapaaehtoistoiminnassa mielestäsi on?

21. Minkä kokonaisarvosanan antaisitte Diakonissalaitoksen vapaaehtoistoiminnalle asteikolla 1-5,2

1 2 3 4 5
Väittävä Erinomainen

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 En samaa enkä eri mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä
Koen itseni vähemmän yksinäiseksi kuin ennen toimintaa tulua	☐	☐	☐	☐	☐
Luotan toisiin ihmisiin aikaisempaa enemmän	☐	☐	☐	☐	☐
Tulevaisuudessa asiani ovat paremmiin	☐	☐	☐	☐	☐
Kykenen hoitamaan asioitani paremmin kuin ennen toimintaa tulua	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaaliset taitoni ovat parantuneet palvelun aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan, jossa olen mukana	☐	☐	☐	☐	☐
Minulla on mahdollisuus vaikuttaa yhteiskuntaan	☐	☐	☐	☐	☐

16. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	1 Täysin eri mieltä	2 Jotseenkin eri mieltä	3 En samaa enkä eri mieltä	4 Jotseenkin samaa mieltä	5 Täysin samaa mieltä
Toiminta on auttanut minua pääsemään elämässäni eteenpäin	☐	☐	☐	☐	☐
Koen tulevani kohdatuksi toiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐

22. Kuinka todennäköisesti suositteisit Diakonissalaitoksen vapaaehtoistoimintaa toisille samassa tilanteessa oleville?

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
En lainkaan todennäköisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erittäin todennäköisesti											☐

23. Minkä kokonaisarvosanan antaisitte toiminnalle asteikolla 1-5,2

1 2 3 4 5
Väittävä Erinomainen

24. Kuinka todennäköisesti suositteisit toimintaa toisille samassa tilanteessa oleville?

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
En lainkaan todennäköisesti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erittäin todennäköisesti											☐

25. Mistä haluat antaa hyvää palautetta toiminnalle, jossa olet ollut mukana?

26. Mitä kehitettävää toiminnassa mielestäsi on?

Liite 5: Stean kysely avoimeen kohtaamispaikkatoimintaan

1. Kuinka usein olet osallistunut 12 viime kuukauden aikana toimintaan, josta sait tämän kyselyn?

4 kertaa viikossa tai useammin

1-3 kertaa viikossa

1-3 kertaa kuukaudessa

Harvemmin kuin kerran kuukaudessa

2. Minkälaiseen toimintaan olet osallistunut? Voit valita useamman kohdan.

Vapaaseen oleskeluun ja yhdessäoloon

Tapahtumiin tai keskustelutilaisuuksiin

Olen auttanut muita

Ohjattuun toimintaan, esimerkiksi vertaisryhmiin

3. Miksi olet osallistunut tähän toimintaan viimeisen 12 kuukauden aikana? Valitse 1-3 asiaa, joita erityisesti olet halunnut toiminnasta. Tai kirjoita loppuun oma vastauksesi.

Haluan paikan, jossa viettää aikaa

Haluan auttaa muita ihmisiä

Haluan saada tietoa ja oppia uusia asioita

Haluan tutustua uusiin ihmisiin

Haluan kuulua johonkin ryhmään

Haluan saada tukea ihmisiltä, joilla on samanlainen tilanne kuin minulla

Haluan vaikuttaa asioihin

Haluan saada neuvoja tai tukea elämäntilanteeseeni

Haluan kivaa tai mielekästä tekemistä

4. Minkälaisia kokemuksia sinulla on toiminnasta viimeisen 12 kuukauden ajalta? samaa mieltä osittain samaa mieltä eri mieltä en osaa sanoa

Tunnen olevani tervetullut

Olen kokenut oloni ulkopuoliseksi

Itsetuntoni on parantunut

Olen saanut uusia ystäviä

Olen saanut hyödyllistä tietoa tai apua arkielämään

Olen tutustunut ihmisiin, jotka ovat kokeneet samanlaisia asioita kuin minä

Olen muuttanut elämäntapojani terveellisemmiksi

5. Mitkä ovat tärkeimpiä asioita, joita olet saanut tästä toiminnasta viimeisen 12 kuukauden aikana? Valitse 1-3 tärkeintä asiaa.

Olen löytänyt paikan, jossa viettää aikaa

Olen saanut auttaa muita ihmisiä

Olen saanut uutta tietoa ja oppinut uusia asioita

Olen tutustunut uusiin ihmisiin

Tunnen, että kuulun johonkin ryhmään

Olen saanut tukea ihmisiltä, joilla on sama tilanne kuin minulla

Olen saanut vaikuttaa asioihin
 Olen saanut neuvoja ja tukea elämäntilanteeseeni
 Olen saanut kivaa tai mielekästä tekemistä

6.Olisitko saanut samanlaisia asioita jostain muualtakin?

Kyllä
 En
 En osaa sanoa

7.Ovatko toiminnan ohjaajat tai muut kävijät neuvoneet tai rohkaisseet sinua hakeutu-
 maan seuraaviin palveluihin tai toimintaan?

Kyllä, ohjaajat Kyllä, muut kävijät Eivät ole
 Julkisiin terveystalouteihin (esim. terveystaloukselle tai hammashoitoon)

Julkisiin sosiaalipalveluihin (esim. sosiaaliohjaajalle tai päihdepalveluihin)

Työllistämispalveluihin (esim. TE-toimistoon tai työpajatoimintaan)

Jonkun järjestön toteuttamaan yksilölliseen ohjaukseen tai neuvontaan

Jonkun järjestön toteuttamaan ryhmätoimintaan

Muuhun vapaa-ajan toimintaan

8.Jos sinua neuvottiin johonkin edellisistä palveluista tai toiminnoista, saitko sieltä tar-
 vitsemaasi apua?

En, koska en mennyt sinne
 En saanut apua
 Sain apua
 En osaa sanoa

Kiitos että olet jaksanut tänne asti!

Kysymme lopuksi vielä taustatietoja sinusta.

9.Merkitse sukupuolesi

Nainen
 Mies
 Muu

10.Kirjoita syntymävuotesi
 neljä numeroa, esim. 1975

11.Kirjoita oma postinumerosi

12.Mikä on äidinkielesi?
 suomi

ruotsi
jokin muu

13. Mikä on nyt työtilanteesi? Jos et löydä sopivaa vaihtoehtoa, kirjoita oma vastauksesi.

Olen kokopäivätyössä
Olen osa-aikatyössä
Saan vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä
Saan työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea
Olen työtön, tai minut on lomautettu
Olen perhevapaalla
Olen koululainen tai opiskelija

14. Ihmiset sijoittuvat yhteiskunnassa eri asemiin. Arvioi, mikä on sinun yhteiskunnallinen asemasi. Valitse yksi vaihtoehto väliltä 1-10.

Mitä suuremman numeron valitset, sitä korkeampaan asemaan sijoitat itsesi.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

15. Kun kotitaloutesi kaikki tulot otetaan huomioon, saatko tavanomaiset menosi niillä katetuksi:

Hyvin helposti
Helposti
Melko helposti
Pienin vaikeuksin
Vaikeuksin
Suurin vaikeuksin

16. Onko terveydentilasi mielestäsi nykyisin:

Hyvä
Melko hyvä
Keskitasoinen
Melko huono
Huono

17. Tunnetko itsesi yksinäiseksi?

En koskaan
Hyvin harvoin

Joskus
Melko usein
Jatkuvasti

18. Ajattele elämääsi viimeisen 12 kuukauden ajalta ja valitse väitteet, jotka sopivat tilanteeseesi.

Olen ollut työttömänä yli puoli vuotta
Minulla on tai on ollut mielenterveysongelma
Minulla on tai on ollut päihdeongelma
Minulle on tehty henkistä tai fyysistä väkivaltaa
Läheiselläni on ollut terveys- tai päihdeongelma
Ei mikään edellisistä

19. Osallistutko jonkun muun järjestön, harrastusryhmän tai muun yhteisön toimintaan (esimerkiksi urheiluseura, asukastoiminta, puolue, kuoro, seurakunta)?

En
Kyllä, aktiivisesti
Kyllä, silloin tällöin

20. Osallistuitko tähän toimintaan ennen koronarajoituksia?

kyllä
en

Liite 6: Kyselylomakkeen runko

Kohtaamispaikkakysely – D-asetat

Diakonissalaitos haluaa kehittää toimintaansa, ja kerää siksi asiakaspalautetta toimintaan osallistuvilta. Kysely on anonyymi; emme tule tietämään ketkä ovat vastanneet mitään.

Kyselyssä kysytään kokemuksiasi osallisuudesta ja kohtaamispaikkatoiminnasta sekä joitakin taustatietoja. Osallisuuteen liittyvät tiedot kysytään THL:n osallisuusindikaattorin avulla, taustatietoja tarvitsemme tilastoinnin ja mittaamisen tueksi. Lopussa voit myös kirjoittaa avointa palautetta toimintaan ja itse kyselyyn liittyen.

Kiitos, että jaat meille kokemuksiasi ja osallistut toiminnan kehittämiseen!

Kohtaamispaikan toimintaan liittyviä väittämiä ja kysymyksiä

1. Merkitse rasti ruutuun mielestäsi oikean vaihtoehdon kohdalle kunkin väittämän jälkeen.

Vaihtoehdot	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Toimintaan osallistuminen on edistänyt hyvinvointiani					
Mahdollisuuteni vaikuttaa on parantunut toiminnan myötä.					
D-aseman toimintaan osallistumisella on ollut myönteinen vaikutus elämäni.					

- Alle voit kirjoittaa omin sanoin, millä tavalla D-aseman toimintaan osallistuminen on vaikuttanut elämääsi?

2. Ympyröi “Kyllä” tai “Ei”

Olen osallistunut toimintaan ennen Covid19-pandemiaa. Kyllä Ei

Olen pystynyt osallistumaan Covid19-pandemian aikana? Kyllä Ei

Olen toiminut vapaaehtoisena D-aseamalla. Kyllä Ei

Haluaisin toimia vapaaehtoisena D-aseamalla. Kyllä Ei

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.

	täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä
Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä	☐	☐	☐	☐	☐
Saan myönteistä palautetta tekemisistäni	☐	☐	☐	☐	☐
Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön	☐	☐	☐	☐	☐
Olen tarpeellinen muille ihmisille	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun	☐	☐	☐	☐	☐
Tunnen, että elämälläni on tarkoitus	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita	☐	☐	☐	☐	☐
Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että minuun luotetaan	☐	☐	☐	☐	☐
Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin	☐	☐	☐	☐	☐

© Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019, all rights reserved

Kuva 4 THL:n osallisuusindikaattori

THL:n Osallisuusindikaattori

Taustatietoja

Sukupuoli:

Mies

Nainen

Muu

Mihin ikäryhmään kuulut?

alle 18

19–29

30–62

63–79

Lopuksi voit antaa avointa palautetta:

Kiitoksia, moitteita ja kehitysehdotuksia D-aseman toimintaan liittyen

Miltä kyselyn täyttäminen tuntui ja miten se onnistui? Miten kyselystä voisi tehdä entistä paremman?